

Evaluering af det nordiske fiskerisamarbejde 2001 - 2004

Evaluering af det nordiske fiskerisamarbejde 2001 - 2004

ANP 2004:744

Evaluering af det nordiske fiskerisamarbejde 2001 - 2004

ANP 2004:744

© Nordisk Ministerråd, København 2004

Tryk: Ekspresen Tryk & Kopicenter

Oplag: 130

Trykt på miljøvenligt papir som opfylder kravene i den nordiske miljøsvanemærkeordning.
Sælges gennem Nordisk Ministerråds salgsagenter, se listen på sidste side.

Nordisk Ministerråd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Telefon (+45) 3396 0200
Telefax (+45) 3396 0202

Nordisk Råd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Telefon (+45) 3396 0400
Telefax (+45) 3311 1870

www.norden.org

Det nordiske fiskerisamarbejde

Den første nordiske fiskerikonference blev arrangeret i 1949. På fiskeriområdet er der siden udviklet et omfattende samarbejde mellem politikere, forvaltning, erhvervsorganisationer, enkelte erhvervsudøvere og interessegrupper. Gennem Nordisk Ministerråd (fiskeriministrene) bidrages finansielt til samarbejdstiltag der har bred interesse i de nordiske lande. De mange fællestræk og den effektive samarbejdsform der kendetegner den nordiske fiskerisektor, er vigtige redskaber til at sikre en balanceret udvikling af fiskeriet samt det bedst mulige marine miljø i Norden. Samarbejdets motiv er derfor at bidrage til en bæredygtig og rationel udnyttelse af de levende marine ressourcer.

Nordisk Ministerråd

blev oprettet i 1971 som samarbejdsorgan mellem de nordiske landes regeringer. Ministerrådet fremlægger forslag til Nordisk Råds sessioner, viderefører rådets rekommandationer, rapporterer til Nordisk Råd om samarbejdets resultater og leder arbejdet inden for de forskellige emneområder. Samarbejdet koordineres af samarbejdsministrene, der er udpeget af det enkelte lands regering. Ministerrådet træder sammen i forskellige sammensætninger - afhængigt af hvilke spørgsmål, der skal behandles.

Nordisk Råd

blev oprettet i 1952 som et samarbejdsorgan mellem de folkevalgte forsamlinger og regeringer i Danmark, Island, Norge og Sverige. Finland indtrådte i 1955. Færøernes, Grønlands og Ålands delegationer indgår i henholdsvis Danmarks Riges og Finlands delegationer. Rådet består af 87 medlemmer. Nordisk Råd er initiativtagende og rådgivende og har kontrollerende opgaver i det nordiske samarbejde. Nordisk Råds organer er plenarforsamlingen, præsidiets og udvalgene.

1. Indhold

1. Indhold	5
2. Forord.....	7
3. Sammendrag.....	9
1. Konklusioner.....	10
4. Sammendrag på engelsk.....	13
1. Structure of the Evaluation	13
2. Conclusions.....	14
5. Fiskeriets rammebetingelser og udfordringer i begyndelsen af det 21. århundrede.....	17
1. 24. Nordiske Fiskerikonference august 1996 i Bergen	17
2. De mange begreber	19
3. Nyere tendenser i forvaltningen af fiskerierne og menneskelig aktivitet i havet generelt.....	19
1. Fiskeriernes påvirkning af økosystemerne	19
2. To nyere indlæg om fiskeriernes påvirkning	20
4. Økosystemforvaltning.....	21
5. Integrering af fiskeri- og miljøhensyn	23
6. Økonomiske rammer.....	24
6. Fiskeriernes betingelser i Norden	27
1. Resourcemæssige og geografiske rammer.....	28
2. Den videnskabelige rådgivning til forvaltningen.....	30
3. Norden i den fiskerimæssige globale værdikæde	31
4. Nordiske fiskeriforvaltninger mødes i mange sammenhænge.....	31
5. Grundlaget for forvaltningsmæssigt samarbejde	31
7. Arbejde og resultater i strategi-perioden	34
1. Fra MR-Fisk til MR- Fisk-Jord-Skog-Livs.....	35
2. Et bæredygtigt Norden.....	36
3. Miljø- og fiskerisamarbejdet.....	39
4. Forsknings- og udviklingssamarbejde	39
5. De Nordatlantiske konferencer	41
6. De østlige nærområder	42
7. Kontakten til fiskerierhvervet	42
8. Vestnorden	43
8. Arbejdet i lyset af globale og nordiske udfordringer	47
9. Aktørernes bedømmelse.....	49
1. De nordiske aktører på fiskeriscenen.....	49
2. Spørgeskemaundersøgelse	49
3. Samtaler og interviews.....	50
4. Konklusion.....	50
10. Nordisk Nytte.....	51
1. De nordiske resultater	51
2. Uudnyttede muligheder.....	52
3. Forsknings- og udviklingssamarbejde	52

11. Konsekvenser for det næste strategiprogram.....	53
12. Bilag.....	55
1. Bilag A: Mandat for evaluering af det nordiske fiskerisamarbejde frem til 2004.....	55
2. Bilag B: Kommentarer i spørgeskemaundersøgelsen.....	57
3. Forkortelser - akronymer	61
4. Bilag C: Spørgeskema	61

2. Forord

Nordisk Embedsmandskomite for Fiskeripolitik, NEF, besluttede på sit møde den 28. oktober 2003, at der skal gennemføres en evaluering af det nordiske fiskerisamarbejde med udgangspunkt i ”Strategi for det nordiske fiskerisamarbejde 2001 til 2004”.

En kontrakt blev underskrevet med tidligere fiskeridirektør på Færøerne, Kjartan Hoydal 16. december 2003. Evaluator havde et opklarende møde med AG-Fisk og Nordisk Ministerråds Fiskerirådgiver 9. januar. Ved denne lejlighed blev et fyldigt materiale stillet til evaluators rådighed.

I mandatet for evalueringen blev der lagt vægt på, at evalueringen var fremadrettet og gav en kvalitativ evaluering af sektorens nuværende samarbejde. Evalueringen skal, sammen med tilsvarende evalueringer af samarbejdet på jord- og skovbrugsområdet og fødevarerområdet, udgøre en del af grundlaget for udarbejdelse af et nyt fælles handlingsprogram for det nye samlede ministerråd for fiskeri, jord- og skovbrug og levnedsmidler.

Nøgleord i mandatet er **politisk relevans** af samarbejdet, **opfølgning, resultater** og en vurdering af vægtning og prioriteringer i forhold **til nordiske og internationale udviklingstræk, finansieringen** af aktiviteter, **tværsektorielt** samarbejde samt en mulig særskilt **nordisk nytteeffekt**.

Nordisk Arbejdsgruppe for Fiskeriforskning (NAF) og Nordisk Miljø- og Fiskeristrategi (MiFi) er evalueret nyligt og skal ikke evalueres særskilt, men kan indgå i et samlet billede.

Den Nordiske Strategi for Bæredygtig Udvikling skal indgå i evalueringen.

Der foreslås i mandatet bl.a., at evalueringen gennemføres ved interview og samtaler med nøglepersoner i det nordiske fiskerisamarbejde inkl. det tværsektorielle samarbejde. Evalueringen bygger endvidere på adgang til projektrapporter, øvrige publikationer samt sagspapirer fra møder i MR, EK, arbejdsgrupper m.fl. Der lægges vægt på programmets/samarbejdets relevans og opnåede resultater, relevans for den nationale politikudformning og forvaltning i de 8 nordiske lande, relevans og gennemslag for synspunkter, hvad angår EU og andre internationale fora.

(Det fulde mandat er gengivet i bilag A).

Evalueringen er gennemført med en spørgeskemaundersøgelse, samtaler med nøglepersoner, gennemgang af nordisk materiale af relevans for de rejste spørgsmål og litteraturtrawling med hensyn til globale, regionale og nationale udviklingstræk, der påvirker fiskeriernes rammebetingelser. Referencerne er anført i fodnoter i de relevante dele af rapporten.

Den tidligere fiskerirådgiver, Jesper Heldbo, den nuværende, Ásmundur Guðjónsson, samt forsker Helge Paulsen takkes for kommentarer og hjælp. Ansvar for rapporten og for eventuelle fejl og misforståelser ligger dog alene hos evaluator

3. Sammendrag

I afsnit 5 behandles fiskeriernes rammebetingelser i begyndelsen af det 21. århundrede. Der lægges vægt på at belyse tre hovedretninger i den internationale debat.

1. Udpegningen af fiskerierne, som det største miljøproblem i havet;
2. Kravet om at fiskeriforvaltningen bevæger sig fra forvaltning af enkeltbestande til forvaltning af hele økosystemer;
3. Kravet om at miljøforvaltning og fiskeriforvaltning integreres.

I de indledende betragtninger slås der også et slag for, at fiskerierne er en økonomisk aktivitet og at formålet med en forvaltning, som et rationelt grundlag for at udnytte havets levende ressourcer, er at etablere langtidsrammer for reguleringen,

- der holder fiskeriernes påvirkning inden for bestemte niveauer;
- begrænser risikoen for uoprettelige ændringer i økosystemet;
- skaber basis for profitable fiskerier.

I afsnit 6 beskrives fiskeriernes betingelser i Norden, og der lægges vægt på variationerne i fiskeriernes absolutte og relative betydning i de nordiske lande og selvstyrende områder, men også på det omfattendes samarbejde, der foregår i regi af kyststatssamarbejde og samarbejde i andre internationale og regionale organisationer.

I afsnit 7 gennemgås resultater og arbejde udført under strategiprogrammet 2001-2004 samt dets relation til samarbejde under strategien for et bæredygtigt Norden, sektorsamarbejdet og miljø-fiskerisamarbejdet.

I afsnit 8 holdes samarbejdsresultaterne op mod globale og nordiske udfordringer. Det noteres, at der i det nordiske samarbejde er en sund balance mellem respekten for bæredygtighedsprincippet og mulighederne for at udnytte havets ressourcer, som basis for økonomisk aktivitet og velfærd for kystsamfundene, og at der ikke ses nogen tendenser til at udpege fiskerierne som et væsentligt miljøproblem.

I afsnit 9 beskrives resultaterne af en spørgeskemaundersøgelse blandt aktørerne i det nordiske samarbejde, forvaltere, forskere og folk fra erhvervet. Desværre svarede kun knapt en tredjedel af de 92, der modtog skemaet, og med den meget knappe tidsfrist for udførelsen af evalueringen (reelt 9. januar til 1. marts 2004) var det ikke muligt at følge op med samtaler og interviews i større omfang eller at aflægge besøg i de forskellige lande. Det er dog muligt på grundlag af undersøgelsen at trække nogle konklusioner. På den ene side omtales det nordiske samarbejdes kvaliteter positivt og dets betydning understreges. På den anden side er der en fornemmelse af, at det er svært for det nordiske samarbejde at markere sig i fiskeriadministrationerne, der har fået voksende arbejdsbyrder i de senere år.

I afsnit 10 holdes resultaterne op mod kravene om nordisk nytte og i afsnit 11 fremføres nogle betragtninger over, hvordan evalueringen kan få betydning for næste strategi-program for 2005-2008.

1. Konklusioner

”Et bæredygtigt Norden” er en strategi, der forsøger at integrere sektorarbejdet i Norden under fælles hovedmålsætninger i et program for bæredygtig udvikling. Det må ses som overordnet sektorprogrammerne og som et ambitiøst forsøg på at gå imod den tendens til sektoropsplitning, der har været et kritikpunkt i det nordiske samarbejde. I modsætning til den rådende diskussion om bæredygtighed i internationale fora, hvor fokus på bevaring og miljø er ganske dominerende, glemmes det ofte, at bæredygtighed først og fremmest er et spørgsmål om størst mulig velfærd for nuværende og kommende generationer. Den nordiske strategi tager alle aspekter af bæredygtighedsbegrebet med, sociale, økonomiske og respekten for det naturlige miljø, som den menneskelige virksomhed foregår i. Denne overordnede ramme giver en velafbalanceret basis for samarbejdet på fiskeriområdet. Det nordiske fiskerisamarbejde er stærkt knyttet til en bæredygtig udvikling med ansvarlig og forsvarlig forvaltning af fiskerierne. Fiskerisektoren var en af de første sektorer, der implicit, gennem det videnskabelige grundlag forvaltningen var baseret, byggede på bæredygtighedsbetragtninger.

Konkurrencen om fiskeriministrenes opmærksomhed er stor, specielt i forbindelse med korttidsproblemer der kræver øjeblikkelig politisk opmærksomhed. Langsigtede problemstillinger, problemer der kræver lang tids vedholdende arbejde, har let ved at ende længere nede i prioritetsrækken. Fiskerisamarbejdets offentlige profil har stor betydning for sektorens gennemslagskraft.

Informationsarbejdet på Ministerrådets hjemmeside, i Nordfiskeri, Tema Nord, faktablade og brochurer, seminarer, dialogmøder og konferencer bedømmes som effektivt og åbent. Det er evaluators mening, at dette materiale, de generelt særdeles åbne kommunikationskanaler og materialets bredde er sjældne i regionalt og globalt fiskerisamarbejde. Dette skulle kunne danne et solidt grundlag for samarbejde på en række felter på politisk niveau.

Sammenlægning af ministerrådene for fiskeri, levnedsmidler og jord- og skovbrug har stillet nye krav til organiseringen af kommunikationen mellem politikere, forvaltning og erhverv. En anden mulighed for at fastholde politisk interesse på nordisk plan havde været at danne et MR-Fisk-Miljø. Dette ville være mere i tråd med udviklingen i globale fora, men ikke nødvendigvis det fornuftigste. Uanset hvordan sektorerne kombineres, så har hver sektor sine kerneområder, som bør fastholde sine egne prioriteringer. Det er i grænsefladerne, at interesserne kan falde sammen og muligvis forøge den politiske interesse.

Nordisk fiskerisamarbejdes projektvirksomhed har i alt væsentligt været henlagt til NAF og MiFi. Dette kan give problemer med at fokusere på problemstillinger, der har politisk relevans og sætter krav til NEF om at udøve et aktivt ejerskab.

De Nordatlantiske konferencer anses for vellykkede og er nu et permanent træk i det nordiske fiskerisamarbejde med muligheder for at udvide emnefeltet og fungere som et forum, hvor politikere og forvaltning på alle niveauer mødes med repræsentanter for erhvervslivet.

De Nordatlantiske konferencer har også udvidet nærhedsbegrebet mod vest, hvor Skotland, Orkneyøerne, Shetland, atlantisk Canada og Nunavut er inddraget.

BAFICO samarbejdet med Estland, Letland, Litauen og Rusland holder mulighederne åbne for Nordisk Ministerråd for at skabe et politisk forum for samarbejde i Østersøregionen.

Det har været svært for fiskeriernes erhvervsorganisationer at finde fælles fodslag i det nordiske samarbejde. På det seneste har dog arbejdet med at få en miljømærkeordning for fiskevarer fået nyt momentum, og der har været møder i januar og marts 2004 mellem de nordiske fiskerierhvervsorganisationer om dette spørgsmål.

Fiskeriets store absolutte og relative betydning i Vestnorden giver fiskerisamarbejdet en særlig betydning her. For de selvstyrende områder, Grønland og Færøerne, er det nordiske samarbejde desuden en vigtig kilde til oplysninger om regionale og globale udviklinger. I en nordisk redegørelse "Vest-Norden i det nordiske samarbejde" rides flere samarbejdsmuligheder op. Vestnorden samarbejder også i det regionale samarbejde, Nordisk Atlantsamarbejde, NORA, som har støttet en hel del fiskeriprojekter.

Det nordiske samarbejdes tilgang til problemerne i fiskeriforvaltningen og naturforvaltning generelt er langt mere velafbalanceret og holistisk end det sædvanligvis ses i den internationale debat. Mange problemstillinger er vel belyst, og der er en villighed til at se på alle væsentlige aspekter af udnyttelse af havet i lyset af et velgennemtænkt bæredygtighedsbegreb, ansvarlig forvaltning af ressourcerne samt fødevarer sikkerhed. Sammenfattende skulle der være et solidt grundlag for et nordisk samarbejde på fiskeriområdet og for at stå samlet i den internationale debat.

De nordiske lande har stor erfaring og betydelig succes med at etablere forvaltnings-systemer, der dels er effektive og dels har en stor accept i erhvervet og samfundet. Ansvarlig forvaltning er et hovedemne ved konferencer i international sammenhæng, og de nordiske modeller vækker opmærksomhed.

I den gennemførte spørgeskemaundersøgelse varierer oplysninger om graden af national implementering af nøglebegreber fra strategiprogrammet for 2001-2004 fra meget høj til meget lav. Generelt gives bæredygtighedsprincippet større betydning end forsigtigheds-princippet. Det oplyses at sociale og økonomiske hensyn gennemgående ikke er implementeret i fiskeriforvaltningen eller ses som irrelevante. Der er generel positiv bedømmelse af sektorsamarbejdet med fødevarer- og miljøsektorerne. Samarbejdet om etisk mærkning af fødevarer får positiv anmærkning fra de fleste respondenter. Anvendelsen af nordiske resultater og informationsmateriale angives som meget svingende. I de besvarelser, der er modtaget, understreges betydningen af nordiske møder og konferencer om specifikke emner. De findes at være interessante og nyttige, og at mulighederne for at mødes direkte skaber vigtige nordiske kontakter og netværk.

På trods af dette er det almindelige indtryk, at der ikke nationalt drages fuld nytte af disse muligheder. Det anføres fra flere sider, at det nordiske samarbejde nationalt har svært ved at opnå prioritering i forhold til de mange andre aktiviteter og konkurrerende samarbejdsarenaer, som fiskeriforvaltningerne i stigende grad må deltage i.

Det er ikke indtrykket, at mulighederne udnyttes for - i det nordiske rum - at diskutere fælles konkrete problemer eller afstemme/afprøve holdninger til spørgsmål, der behandles i andre internationale fora; heller ikke i spørgsmål hvor de nordiske lande gennemgående skulle have fælles interesser.

4. Sammendrag på engelsk

1. Structure of the Evaluation

Section 5 describes the context in which fisheries operate at the beginning of the 21st century. Three main tracks in international discussions are underlined:

- fisheries are the main environmental problem and the main threat;
- the ecosystem approach in fisheries management;
- the integration of fisheries and environment policies.

From the outset it is stressed that the purpose of fisheries' regulations is:

- to establish stable long term frameworks which keep the impact of fisheries within certain levels;
- to reduce the risk of avoidable and irreversible changes to ecosystems;
- to create the basis for profitable fisheries.

Section 6 describes the basis of fisheries in the Nordic countries and the difference in absolute and relative importance in those countries and the autonomous territories. Furthermore, the extensive cooperation between coastal states in the North Atlantic in regional and international organisations, on top of the Nordic cooperation, is described.

Section 7 gives an overview of the projects and results under the Nordic "Strategy for the Cooperation in the Fisheries sector 2001-2004" and how it relates to the Nordic Strategy for Sustainable Development 2001-2004", and cooperation with other sectors, particularly fisheries and environment.

In Section 8 results are compared with global and Nordic challenges. It is noted that there is a healthy balance in Nordic cooperation between the principle of sustainability and the right and possibilities to exploit marine resources as the basis of economic activity and welfare in coastal communities. There are no indications of stigmatising fisheries as a major environmental problem.

Section 9 describes the responses to a questionnaire, sent to participants in the Nordic cooperation strategy, managers, scientists and industry representatives. Only one third of the 92 participants responded and time (9 January to 1 March 2004) did not allow follow up with interviews and conversations or visiting Nordic countries and institutions to any great extent. It is, however, possible to form some conclusions based

on the responses. On the one hand, Nordic cooperation is positively valued and its importance stressed; on the other hand, there is a feeling that it is difficult for Nordic cooperation to attract the necessary attention in fisheries administrations which have had to face increasing workloads over recent years.

In Section 10 results are compared with the principle of Nordic added value and in Section 11 some proposals are made for the next strategy for Nordic cooperation in the fisheries sector between 2005-2008.

2. Conclusions

"The Nordic Strategy for Sustainable Development" integrates different Nordic sectors, setting common goals in an overarching programme of sustainable development. It is above the sector programmes and is an ambitious attempt to go against "balkanisation" into sectors, which has been criticised in Nordic cooperation. In discussions on sustainability dominating international fora, the focus is on conservation and environment. It is often forgotten that sustainable development is, foremost, the maximisation of the flow of benefits from resources over time for present and future generations. The Nordic strategy comprises all aspects of sustainability - social, economic and respect for the natural environment that forms the basis of human activity. The strategy gives a well-balanced basis for cooperation in the fisheries sector. Nordic cooperation in fisheries is strongly linked to sustainable development, including the responsible and rational management of fisheries. Fisheries management, based on scientific advice, is one of the first examples of the management of natural resources to include the sustainability concept.

Competition for the attention of Fishery Ministers is intensive, especially from short-term problems demanding immediate political attention. Long-term problems and those requiring continuous effort over long periods often receive lower priority. The public image of fisheries cooperation plays a decisive role in getting political attention.

Information channels on the website of the Nordic Councils of Ministers, "Nordfiskeri", "TemaNord", fact sheets and leaflets, seminars, workshops and conferences are generally seen as efficient and open. In the opinion of the evaluator, the material, the very transparent communication and extensive coverage is rare in regional and global fisheries cooperation. This should enable cooperation in a number of areas at the political level.

The integration of the Councils of Ministers for fisheries, food, agriculture and forestry in 2001 requires the reorganisation of communication between politicians, management and the industry. Another option to attract political interest has been to integrate the Nordic Councils of Ministers for Fisheries and the Environment. This would correspond to developments in international fora, but would not necessarily be the most rational thing to do. Irrespective of how sectors are integrated, they maintain their core areas which follow sector priorities. It is in overlapping border areas that common interests may raise the political profile.

Projects under Nordic fisheries cooperation have been managed by NAF, the Nordic Working Group on Fishery Research, and MiFi, Nordisk Miljø- og Fiskerisamarbeid, Nordic Environmental and Fisheries Cooperation . This may lead to a loss of focus on politically relevant topics and calls for an active ownership policy from the Governing Body, NEF, the Committee of Senior Officials.

The North Atlantic Conferences are generally seen as successful and now form a permanent feature in Nordic fisheries cooperation. They have the potential to expand coverage and become a forum where politicians and civil servants at all levels meet industry.

5. Fiskeriets rammebetingelser og udfordringer i begyndelsen af det 21. århundrede

1. 24. Nordiske Fiskerikonference august 1996 i Bergen

19. august 1996 afholdtes den 24. Nordiske Fiskerikonference i Bergen¹. Konferencen var velbesøgt, og de forelæsninger, der blev holdt, giver et godt øjebliksbillede af fiskeriernes rammebetingelser for 8 år siden.

Der var sket væsentlige fremskridt i international lov og aftalesæt kort tid inden. Der var dramatiske forandringer i magtforholdene i markedet i fiskerisektoren. Udviklinger i andre spor var ved at etablere sig. Situationen i international ret blev ridset op i ambassadør Guðmundur Eirikssons forelæsning ”Evig harmoni på de syv have” og nogle af hans sammenfatninger er gengivet nedenfor.

16. november 1994 trådte FNs havretskonvention fra 1982² i kraft efter at FN medlemsstat nr. 60 havde ratificeret aftalen. Tallet af ratificeringer var i august 1996 vokset til 104. Betydningen af indførelsen af en international retsordning, der omfatter alle aspekter af brugen af havet kan næppe undervurderes. I 1995 blev FNs konference om vandrende fiskebestand afsluttet. Denne FNs 1995 Fiskebestandsaftale³ udsprang dels af et ønske om at tage elementer fra Rio 1992 konferencen ind i fiskeriforvaltningen, dels at lukke visse huller, der ikke var afklaret i Havretskonvention, specielt konflikterne i internationalt farvand uden for Canadas fiskerizone og de uregulerede tunfiskerier i det sydlige Stillehav. Resultatet var en bindende rammeaftale med principper for forvaltningen af fiskebestande i det åbne hav. Med i aftalen var forsigtighedsprincippet (the precautionary approach). Forsigtighedsprincippet var indeholdt i Rio-aftalen rettet mod forurening af naturen med stoffer, hvor giftighed og risiko ikke var kendt. Dette princip blev nu overført til fiskeriforvaltningen i 1995 aftalen og fik afsmittende virkning på fiskerier i nationale jurisdiktioner. Det blev også inkorporeret i den parallelle proces på samme tid i FAO. FAO arbejdede med ikke-bindende aftaler, men de blev udarbejdet med lige stor grundighed som FN aftalerne. I oktober 1995 vedtog FAO, efter forarbejder i COFI (Committee of Fisheries) siden 1991, retningslinjerne for ansvarligt fiskeri⁴, der har dannet grundlag for en række senere initiativer. FAO havde allerede i 1993 vedtaget den

¹ Nordisk fiskerikonference Bergen den 19. august 1996 DIVS 1998:807 Nordisk Ministerråd, København 1998

² UNCLOS 1982

³ UN 1995 Fish Stock Agreement

⁴ Code of Conduct for Responsible Fisheries

såkalde ”Complianceaftale”⁵, der opstillede regler for flagstaternes ansvar og var vendt mod benyttelsen af bekvemmelighedsflag for at slippe for internationale forpligtelser.

FNs 1995 Fiskebestandsaftale satte også gang i udviklingen af samarbejdet mellem jurisdiktionerne i Nordatlanten, multilateralt i NEAFC og i de kyststatsaftaler om vigtige fiskebestande, der kan fiskes både i og udenfor de nationale fiskerizoner.

På fiskerikonferencen tog ambassadør Eiriksson også spørgsmålet op om forholdet mellem miljø og fiskeri. Han gjorde gældende, at miljøretten var et nyt fagfelt, der kun havde eksisteret i knapt 30 år. Et sådant felts retslige status var i bedste fald uklar. I en kommentar⁶ henvises der til ”manglende evne til at kunne manøvrere mellem farerne ved generelle opgaver, uden nævneværdige forpligtelser på den ene side, og specifikke opgaver, som kommer i konflikt med statens ønsker og mål på den anden side”.

Miljøarbejdet har fokuseret på konferencen i Rio om miljø og udvikling i 1992.

Dokumenterne fra konferencen ”Rio erklæringen om miljø og udvikling” og ”Agenda 21” lider begge under de to tendenser, der er nævnt i Harvard-rapporten. Selvom man havde regnet med, at konferencen – og miljøsidens i det hele taget – ville lægge vægt på princippet om bæredygtig udvikling, så var der i de forberedende dokumenter en bestemt forudindtaget holdning til de levende ressourcer og kun liden interesse for fiskernes eller fiskerinæringens forhold eller for fornuftige principper for forvaltning af fiskeriressourcerne. Fiskeriafsnittene i agenda 21 syntes at have undgået fiskerirepræsentanternes opmærksomhed. Det lykkedes dog i slutfasen ved energisk arbejde at få ting på plads samt at tage fornuftige spørgsmål op om bæredygtighedsprincippet generelt, fiskeredskaber og bifangst.

I 1992 satte UNCED Agenda 21 fokus på beskyttelse og bevaring af diversiteten i økosystemerne og de problemer for fiskerierne, der opstår fra nedbrudte økosystemer. Problemerne er de samme i farvande under national jurisdiktion og i internationalt farvand.

I forholdet mellem miljø og fiskerierne indgår også forholdet mellem handel og miljø, hvor der er oplagte konfliktmuligheder, som kræver effektive konfliktløsningsordninger.

Afsluttende kritiserer ambassadør Eiriksson retningen i arbejdet agenda 21.

Kommissionen for bæredygtig udvikling har også tendens til at koncentrere sig om perifere spørgsmål uden at komme frem til konkrete resultater.

Andre bidrag på konferencen belyste enkelte af disse forhold nærmere og ridsede de ændrede rammebetingelser for fiskeriindustrien op i lyset af flytning af markedsmagt til de store supermarkedskæder på den ene side og internationaliseringen af fiskerierne på den anden side.

⁵ Agreement to Promote Compliance with International Conservation and Management Measures by Fishing Vessels on the High Seas (Compliance Agreement)

⁶ Developments in the Law – International Environmental Law, 104 Harvard Law Review 1484, 1513 (1991)

De fleste forhold, der påvirker fiskeriernes rammebetingelser i begyndelsen af det 21. århundrede var rimelig klare i 1996, men deres vægt var ikke afklaret. Denne afklaring er kommet de efterfølgende år.

2. De mange begreber

Siden 1980'erne har man kastet et net af begreber ind i debatten om fiskeriforvaltning – begreber der skal udtrykke mål og formål med regulering.

Alle disse begreber peger mod langtidsudnyttelse, bevaring af økosystemerne og forhindringer mod irreversible ændringer i bestande og økosystemer.

Begreberne er ord som:

- bæredygtig
- bevaring og beskyttelse
- biodiversitet
- forsigtighedsprincippet
- ansvarligt fiskeri
- økosystem betragtninger
- økosystem forvaltning

De enkelte begreber har ikke nødvendigvis sammenfaldende sigte og det er ikke simpelt at få dem til at hænge sammen. Dette skaber problemer, når de skal inkorporeres i national lovgivning og bi- og multilateralt samarbejde om fiskeriforvaltning og miljø.

3. Nyere tendenser i forvaltningen af fiskerierne og menneskelig aktivitet i havet generelt

Siden 1996 er et par elementer i fiskeriernes rammebetingelserne blevet forstærket. Det ses især i videnskabelige undersøgelser og i erklæringer fra topmødet i Johannesburg i 2002.

Den ene er en voksende understregning af, at fiskerierne er et stort miljøproblem i havet, formodentlig det største, og at dette bør lede til drastiske nedskæringer i eller lukninger af fiskerier.

Den anden er kravet om, at forvaltningen og reguleringen af fiskerierne baseres på økosystemsbetragtninger og at miljø- og fiskeriforvaltning integreres.

1. Fiskeriernes påvirkning af økosystemerne

Der er en righoldig litteratur om fiskeriernes påvirkning af økosystemerne. Dele af dette materiale blev fremlagt i forelæsninger på konferencen for ansvarligt fiskeri i økosystemerne i Reykjavík, oktober 2001. I bogen "Responsible Fisheries in the Marine

Ecosystem”⁷, som blev publiceret efter Reykjavík konferencen, giver professor Henrik Gislason⁸ en sober oversigt over denne litteratur. Oversigten viser, at det er svært at finde eksempler på, at en art har kompenseret for en anden art i et økosystem; med andre ord at en art er fisket ud og blevet erstattet med en anden. De fleste eksempler på, at fiskerierne påvirker økosystemer gælder bestemte habitater og økosystemer, hvor energien ledes gennem en eller få arter midt i fødenettet.

Andre forskere har beskrevet påvirkninger, der i omfang kan sammenlignes med dem, som vi finder i moderne landbrug, hvor stabile og modne økosystemer ændres til umodne og ustabile, men mere produktive systemer.

Denne påståede mere alvorlige påvirkning fra fiskerierne har ført til forslag om at undlade udnyttelse af visse dele af økosystemerne. Dette har begrænset støtte og kommer især frem i situationer, hvor ressourceforvaltningen svigter, men tendensen i retning af at beskrive fiskerierne som hovedmiljø**problemet** i havet er ganske klar.

2. To nyere indlæg om fiskeriernes påvirkning

To artikler; en i *Science* i 2001⁹ og en i *Nature* i 2002¹⁰, kan tjene som eksempler på denne tendens blandt forskere. Hovedpåstandene er gengivet nedenfor:

Artiklen i *Science* påstår, dog kun for kystområder, at “*Økologisk udryddelse forårsaget af overfiskeri kommer før alle andre dybtgående menneskelige forstyrrelser af kystøkosystemer, indbefattet forurening, dårligere vandkvalitet og menneskeskabt klimaforandring*”.

Artiklen konkluderer helt klart, at fiskerierne er det væsentligste miljøproblem og hovedtruslen mod marine økosystemer.

Artiklen i *Nature* er skrevet af kendte fiskeribiologer ved Fisheries Centre, University of British Columbia og knytter an til diskussionen om fiskeriforvaltning. De henviser til artiklen i *Science* og konkluderer: *Ved at undersøge fiskerihistorien bliver det kun alt for klart, at mennesker har haft tusind år med væsentlig påvirkning af fiskeriets målarter og de underliggende økosystemer.*

De fremfører fra begyndelsen, at der ikke eksisterer noget, der hedder bæredygtige fiskerier. De siger: *Vi tror, at begrebet bæredygtigt fiskeri, som den meste fiskeriforvaltning bygger på, er fejlagtig.... fordi bestandene kun er en brøkdel af hvad de var da fiskeri i industriel skala begyndte.*

⁷ *Responsible Fisheries in the Marine Ecosystem* ed. M. Sinclair and G. Valdimarsson. FAO and CABI publishing 2003

⁸ Henrik Gislason : *The Effects of Fishing on Non-target Species and Ecosystem Structure and Function*. p. 255 –274.

⁹ *Historical Overfishing and the Recent Collapse of Coastal Ecosystems*. Jeremy B. C. Jackson *et.al* (19 Authors from prestigious institutions, 11 in the US, 2 in Australia and 1 in Panama) *Science* vol. 293, 27 July 2001.

¹⁰ *Towards sustainability in world fisheries*. Daniel Pauly *et.al* (8 scientists of the Fisheries Centre, University of British Columbia also connected to the Sea Around Us Project (SAUP) financed by the Pew Charitable Trusts.

Som en følge af dette må havenes økosystemer genopbygges. Dette skal gøre ved at opdele havet i marinereservater og områder, hvor en begrænset fiskeriindsats vil tillade bæredygtige fiskerier, der respekterer økosystemerne.

Dette er ikke 100 % ikke-brug af havene, men det minder betænkeligt om diskussionen i den internationale hvalkommission, IWC, der i 1976 indførte begrebet ”oprindelige bestandsstørrelser”, et begreb der senere førte til forbudet mod hvalfangst.

På hjemmesiden www.fisheries.ubc.ca for Fisheries Centre, University of British Columbia, finder man resultaterne af en meget aktiv forskning i Nordatlanten, som en del af Sea Around Us projektet. 2001, Volume 9, Number 5 i Fisheries Centre Research Reports handler om: *Fisheries Impacts on North Atlantic Ecosystems: Evaluations and Policy Exploration*. På et interaktivt kort (http://saup.fisheries.ubc.ca/Flash/Biomass_Change.swf) beskrives udviklingen i fiskebestandene i Nordatlanten. Budskabet er klart; i 1900 var havet fuldt af fisk, i 1999 er der næsten ingenting tilbage.

4. Økosystemforvaltning

Økosystemforvaltning står nu på dagsordenen i de fleste fiskeriadministrationer og regionale samarbejder, både regionale fiskeriforvaltningskonventioner (som NAFO og NEAFC) og de regionale havkonventioner (som OSPAR og HELCOM). Dette er det mest fremtrædende begreb i den internationale diskussion i øjeblikket.

Der er ikke videnskabelig rådgivning på plads, der kan danne grundlag for konkrete forvaltningstiltag for hele økosystemer. Der er dog flere eksempler på, at viden om økologiske sammenhænge inddrages i forvaltningen. Hos ICES er der begyndt en proces, som med tiden skal gøre det muligt at give videnskabelig rådgivning for økosystemer.

FAO har udsendt foreløbige retningslinjer¹¹ for udviklingen af forvaltningssystemer for økosystemer. I fiskerikredse og i FAO er den gældende holdning, at økosystemforvaltning skal baseres på de nugældende, sunde forvaltningsprincipper i Code of Conduct med passende tilføjelser. FAO ser problemer i at bringe de to forskellige internationale hovedprocesser sammen: Den økonomiske udnyttelse af fiskebestandene i havet for at sikre fødevarerforsyningen og økonomiske muligheder over hele verden, og hensynet til beskyttelse og bevarelse af økosystemerne.

I tabellen nedenfor, der er oversat fra en artikel af Garcia et.al.¹², vises forskellen i kriterier mellem miljøsektoren og fiskerisektoren. Tabellen illustrerer problemerne ved integrering af fiskeri og miljøhensyn og især forskellen i tilgang fra fiskerisiden og miljøsiden.

¹¹ *Fisheries Management 2. The Ecosystem Approach to Fisheries*. FAO Technical Guidelines for Responsible fisheries 4 Suppl. 2, FAO Rome 2003

¹² S.M Garcia, A.Zerbi, G. Aliaume, T. Do Chi, G. Laserre *The Ecosystem Approach to Fisheries, Issues, Terminology, Principles, Institutional Foundations, Implementation and Outlook*

Kriterier	Fiskeri Forvaltning	Økosystem Forvaltning	
“G O V E R N A N C E”	Paradigme	Sektor baseret. Vertikalt integreret. Fokus på målbestande og mennesker.	Områdebaseret. Holistisk. Løst krydssektorielt. Fokus på habitater og økosystem-integritet.
	Målsætning	Ikke altid sammenhængende eller transparent "Optimalt" system output. Social fred	Økosystem i en ønsket tilstand (sundhed, integritet)
	Videnskabelig input	Formaliseret (særligt i regionale kommissioner). Variabel påvirkning	Mindre formel og operationel. Tit utilstrækkelig. Advokerende videnskab.
	Beslutnings proces	Oftest "top-down". Stærkt påvirket af industrien. Voksende rolle for miljø NGO'er	Meget varierende. Inddrager oftest flere. Stærkt påvirket af miljø lobby. Mere brug af "tribunals"
	Mediernes rolle	Historisk begrænset. Vokser ved forvaltningskriser	Mere brug af medier
	Regionale og globale institutioner	Central rolle for FAO, FNs Føde- og Landbrugsorganisation, og regionale fiskeriforvaltningsorganisationer	Central rolle for UNEP, FNs Miljøprogram (UNEP) og regionale havkonventioner
Geografisk basis	En proces af overlappende og hierarkisk opdeling af havene for at fordele ressourcer og ansvar.	En proces for overvejelser af større økosystemer som grundlag for mere omfattende forvaltning i.e. fra specifikke områder til hele kystzoner og "Large Marine Ecosystems" (LME)	
Interessenter (stakeholder) og Politisk basis	Smal. Væsentlig fiskeriinteressenter (stakeholders). Voksende åbning for andre interesser.	Meget bredere – samfundsbredde. Ofte med støtte fra fritids og småskala fiskerier.	
Globale instrumenter	Samt evt. styring af gruppernes arbejde/indsatsfelter	RAMSAR konventionen, FNs Konference om Miljø og Udvikling og 1992 Agenda 21, konvention om Biologisk Diversitet og Jakarta Mandatet	
Tiltag	Regulering af menneskelig virksomhed, input (redskab, indsats, kapacitet) eller output (fangst, kvota) eller handel	Beskyttelse af specifikke områder og habitater, inkl. begrænsning eller forbud mod menneskelig virksomhed, der fjerner dele af naturen. Totalt forbud eller partielt forbud for visse menneskelige aktiviteter.	

Ved Reykjavík konferencen i 2001 var der generel enighed om, at hvis man etablerer sunde forvaltningssystemer baseret på den nuværende videnskabelige rådgivning, og især hvis man finder forvaltningssystemer, der løser problemet med overkapacitet i

fiskerflåderne, vil en meget stor del af problemerne med økosystemforvaltning være løst.

5. Integrering af fiskeri- og miljøhensyn

Kravene om integrering af fiskeri- og miljøhensyn har taget fart de seneste år.

I erklæringen fra topmødet i Johannesburg 2002 siges der generelt:

To address these global concerns, which were high on the agenda of the UNESCO conference on Oceans and Coasts at Rio + 10 in 2001, a number of policy documents with universal application have been developed. The Convention on Biological Diversity (CBD) and the Jakarta mandate to implement the CBD in the contexts of marine ecosystems constitute the global political foundation for an ecosystem approach. There are also several other international agreements that highlight the importance of environmental considerations in fisheries management, e.g. CITES, the Bonn Convention on migratory stocks and the UN Law of the Sea. The international agenda on this issue was consolidated and formulated in the policy.....

Mere specifikt om forvaltningen af havene med et krav om, at anvendelse af ”Ecosystem Approach” senest år 2010 :

“29. Oceans, seas, islands and coastal areas form an integrated and essential component of the Earth’s ecosystem and are critical for global food security and for sustaining economic prosperity and the well-being of many national economies, particularly in developing countries. Ensuring the sustainable development of the oceans requires effective coordination and cooperation, including at the global and regional levels, between relevant bodies, and actions at all levels to:

..... (b) Promote the implementation of chapter 17 of Agenda 21 which provides the programme of action for achieving the sustainable development of oceans, coastal areas and seas through its programme areas of integrated management and sustainable development of coastal areas, including exclusive economic zones; marine environmental protection; sustainable use and conservation of marine living resources; addressing critical uncertainties for the management of the marine environment and climate change; strengthening international, including regional, cooperation and coordination; and sustainable development of small islands;

..... (d) Encourage the application by 2010 of the ecosystem approach, noting the Reykjavik Declaration on Responsible Fisheries in the Marine Ecosystem and decision 5/6 of the Conference of Parties to the Convention on Biological Diversity; (e) Promote integrated, multidisciplinary and multisectoral coastal and ocean management at the national level, and encourage and assist coastal States in developing ocean policies and mechanisms on integrated coastal management; ...”

De regionale havkonventioner OSPAR og HELCOM har givet deres opfattelse af, hvad økosystemforvaltning indebærer, i to erklæringer i juni 2003. Disse er nært knyttet til ønsket om at integrere fiskeri- og miljøhensyn. Man kan kort sige, at OSPAR baseret på den samme fiskerirådgivning, som anvendes i fiskeriforvaltning, påpeger overfor fiskeriforvaltningerne, at ICES har betegnet visse fiskerier som værende udenfor ”sikre biologiske grænser” (safe biological limits), arbejder med en liste over truede fiskearter og med at finde frem til områder, der bør lukkes for fiskeri for at beskytte bestemte habitater. Desuden er der generelle betragtninger om at forhindre bifangster af søfugle

og havpattedyr. OPARS og HELCOMs øvrige arbejde med andre påvirkninger af havet (forurening og anden erhvervsmæssig virksomhed) har stor betydning for fødevarer-sikkerheden.

I en nylig udgivet nordisk rapport¹³, rekvireret af MiFi, gennemgås problemerne ved at udvide traditionel forvaltning af kommercielt vigtige fiskebestande med hensynet til økosystemerne omhyggeligt og tankevækkende. Hovedkonklusionen er:

Den internationale forskningslitteratur har identificeret en række nøgleproblemer, som bidrager til manglen på resultater i integrationen af miljøaspekter i fiskeripolitikken. De inkluderer:

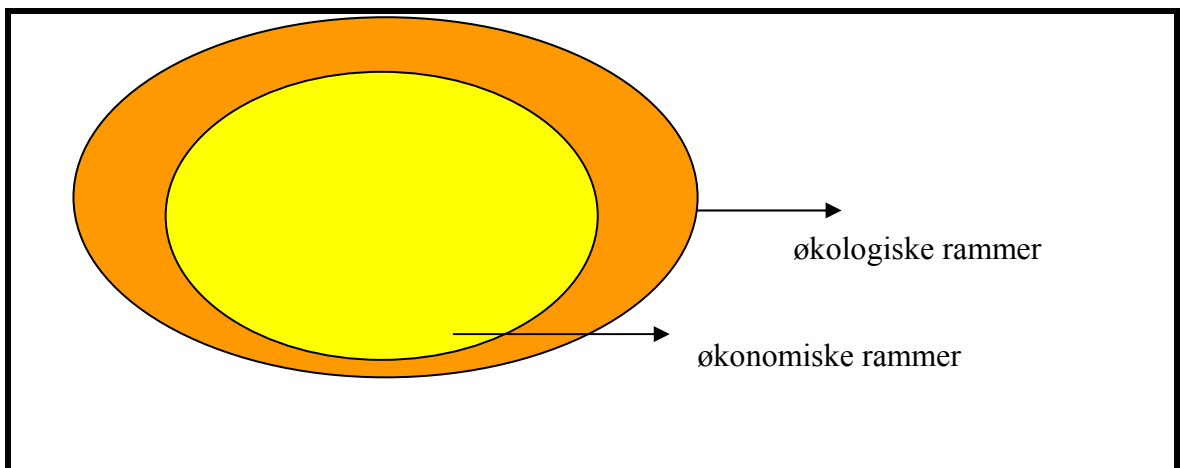
- *At den eksisterende viden om forholdet mellem fiskeri og miljøet er utilstrækkelig og ikke kan generaliseres.*
- *At metoderne til at bruge den eksisterende viden mangler. Det har specielt været vanskeligt at identificere specifikke og operationelle objekter, kriterier og reference punkter i forbindelse med miljøaspekter i fiskeriet.*
- *At de institutionelle rammer for beslutningstagning og gennemførelse er utilstrækkelig eller ligefrem mangler, når det angår integration.*
- *At fiskeriforvaltningen ikke har været i stand til at løse disse fundamentale problemer som har ført til mangler indenfor et begrænset fiskeri perspektiv, men som også har haft alvorlige implikationer for miljøkonsekvenserne i fiskeriet. Den manglende kontrol med flåde-kapaciteten er et kerneproblem i denne forbindelse.*

6. Økonomiske rammer

Socio-økonomiske faktorer inddrages som oftest tilfældigt og upræcist på et eller andet stadium i arbejdet med at etablere forvaltningstiltag.

Forrentning (eller andre økonomiske mål f.eks. forholdet mellem investeringer og gennemsnitsværdien af fangsterne) kunne være relevante faktorer, rimeligt lette at måle og med direkte fokus på det fundamentale overkapacitetsproblem i fiskerierne. Det gælder i langt de fleste tilfælde, at hvis tilladte fangster bliver relateret til forrentning og afkast, vil fiskerindsatsen blive holdt inden for snævrere rammer end de, der fremkommer ved at beregne biologiske referencepunkter og vil med stor sandsynlighed respektere forsigtighedsprincippet.

¹³ **Integrating fisheries and environmental policies Nordic experiences** A report prepared for The Nordic Council of Ministers Nordic Strategy for the Environment and Fisheries By Poul Degnbol, Anders Carlberg, Harald Ellingsen, Mika Tonder, Riku Varjopuro and Douglas Wilson

De fleste inden for fiskerisektoren ved dette, men fordi det er og har været vanskeligt at inddrage økonomiske hensyn i den gængse rådgivningsproces, er det ikke sjældent, at biologisk rådgivning skævvrides for at understøtte argumenter, der basalt er økonomiske.

En nordisk konference om fiskeriøkonomi (Conference on Fisheries Economics¹⁴) gav en oversigt over problemerne ved og mulighederne for i en større grad at inddrage fiskeri-økonomiske betragtninger i fiskeriforvaltningen. Det er klart, at dette til en vis grad gøres nationalt, men mulighederne for at gøre det i bilateralt og multilateralt samarbejde hæmmes af problemer med at sammenligne data.

Flere nordiske lande deltager i et EU projekt¹⁵, der analyserer økonomiske resultater hos udvalgte europæiske fiskerflåder, bl.a. Danmark, Finland, Sverige og udenfor EU Færøerne, Island og Norge.

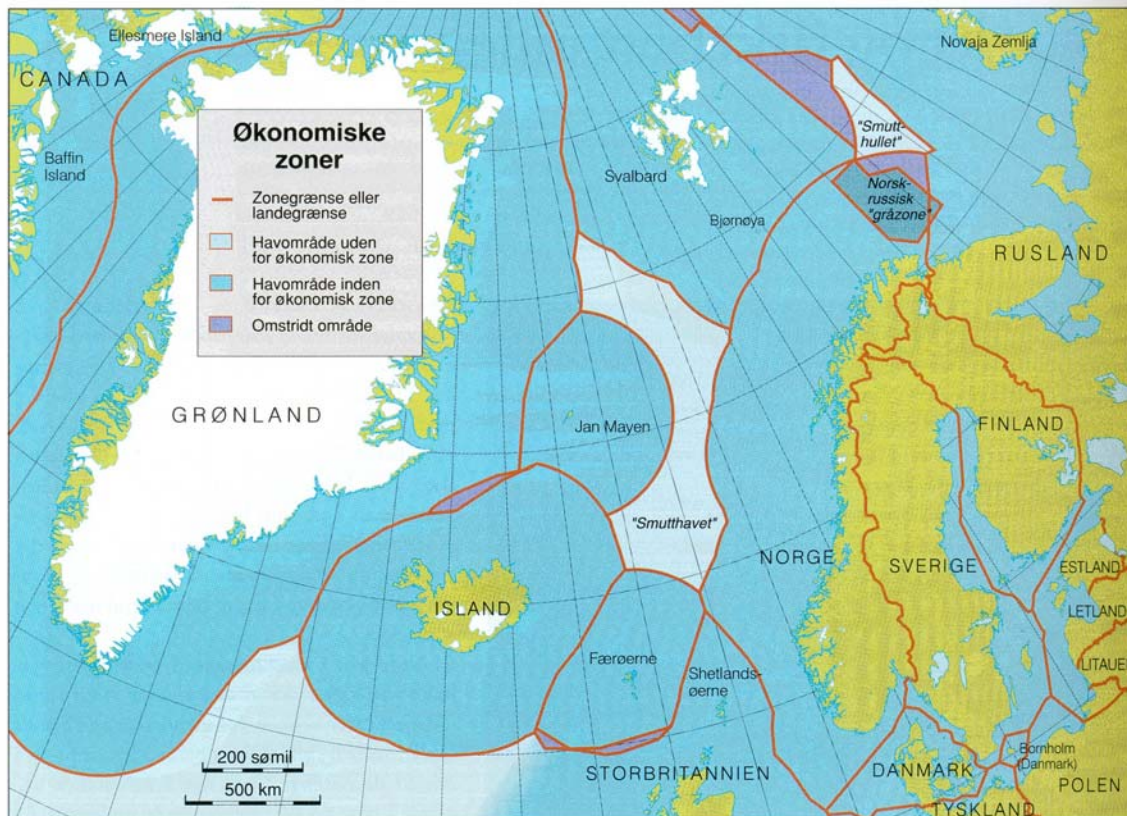
I nordisk sammenhæng har NORA, det nordiske regionale samarbejde mellem Grønland, Island, Færøerne og Kystnorge støttet socio-økonomisk forskning af fiskerierne i de nordatlantiske kystsamfund. Under et UNESCO projekt, MOST, (Unesco Most – Unesco Management of Social Transformations Programme) har et polar program, CCPP¹⁶, Circumpolar Coping Processes Project, publiceret et stort antal socio-økonomiske, antropologiske studier af fiskersamfund i Nordatlanten.

¹⁴ Synthesis Report from Conference on Fisheries Economics TemaNords 2003-503

¹⁵ Economic Performance of Selected European Fishing Fleets. Annual Reports. Promotion of Common Methods for Economic Assessment of EU Fisheries

¹⁶ <http://uit.no/mostccpp/4429/1> Sekretariatet er etableret ved Tromsø Universitet

6. Fiskeriernes betingelser i Norden

Nordatlantens fiskebanker er efter 1977 opdelt i 5 jurisdiktioner fra vest og nord mod øst og syd:

- Grønlandsk fiskerizone under Landstingets lovgivning
- Islandsk økonomiske zone under Altingets lovgivning
- Færøsk fiskerizone under Lagtingets lovgivning
- Norsk fiskerizone under Stortingets lovgivning (inkl. Jan Mayen og regulering i værnezonen ved Svalbard.)
- EU fiskerizone (omfatter Danmarks, Sveriges og Finlands fiskerizoner) under den fælles fiskeripolitik og EU-kommissionens direktiver, men med muligheder for særlige forvaltningstiltag i de nationale zoner.

De selvstyrende områder har fuld jurisdiktion i alle ressourcspørgsmål i deres fiskerizoner, men har begrænsede muligheder for at være aktører på den internationale scene i fiskerispørgsmål. Særligt Island og Norge har spillet en aktiv rolle i processen med at opbygge en international retsorden på havene. Norge og Island var meget tidligt ude med at ratificere UNCLOS og FNs fiskebestandsaftale. EU landene og de selvstyrende områder i det danske kongerige har for nylig ratificeret fiskebestandsaftalen, mens UNCLOS stadig venter på endelig ratificering.

Fiskeriets relative og absolutte betydning stiller forskellige krav til reguleringer og økonomiske rammer. Lovgivningen på fiskeriområdet er som følge af dette ganske forskellig i de nordiske lande og selvstyrende områder. Island har været foregangsland med hensyn til afskaffelse af alle subsidier, at fiskerierhvervet selv bærer udgifterne af reguleringssystemerne og med at skabe fuld omsættelighed af fangstmulighederne, mens der er sket større eller mindre ændringer i denne retning i flere af de andre nordiske lande.

1. Ressourcemæssige og geografiske rammer

Der er stor forskel på fiskeriernes absolutte og relative betydning i Norden. Det er påfaldende, at selvom der på en måde er store ligheder, så gør naturmæssige, geografiske og historiske udviklinger, at fiskerierne og deres økonomiske betydning er ganske forskellige.

Dette kan belyses i nedenstående tabel og figurer:

Fiskeriets betydning i de nordiske lande og selvstyrende områder

	Fangst		Rangliste	Nettoeksport	Rangliste	Fangst/	Nettoeksport/	Folketal
	1000 tons		fangst	Millioner US\$*	nettoeksport	Capita kg	capita US\$	1000
	1996	2001	2001	2001	2001	2001	2001	2001
Danmark	1,681	1,510	14	929	21	286	176	5,287
Færøerne	305	525	34	502	31	11,663	11,150	45
Finland	131	115	> nr. 55	-	> nr. 50	22	-	5,153
Grønland	116	158	> nr. 55	238	46	2,830	4,258	56
Island	2,060	1,981	12	1,270	15	7,202	4,620	275
Norge	2,648	2,687	10	2,710	3	607	612	4,428
Sverige	369	311	> nr. 55	-224	> nr. 50	35	-25	8,855

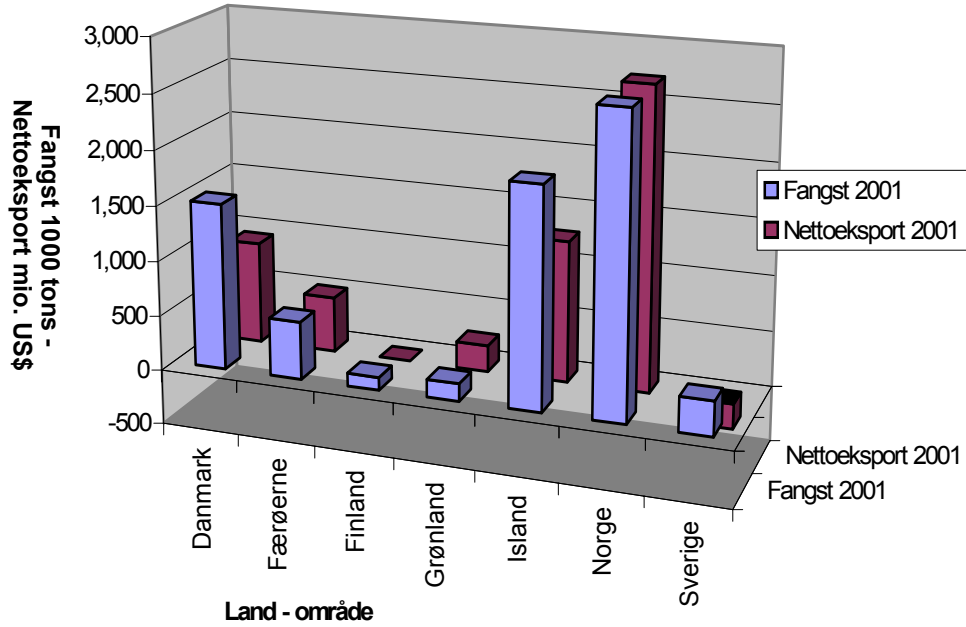
*)FAO yearbook Fishery Statistics Capture production Vol. 92/1 & Commodities Vol. 93

**) Importen i Island, Færøerne og Grønland er under 50 mill \$ og opgives ikke særskilt af FAO, tallene er ren eksport

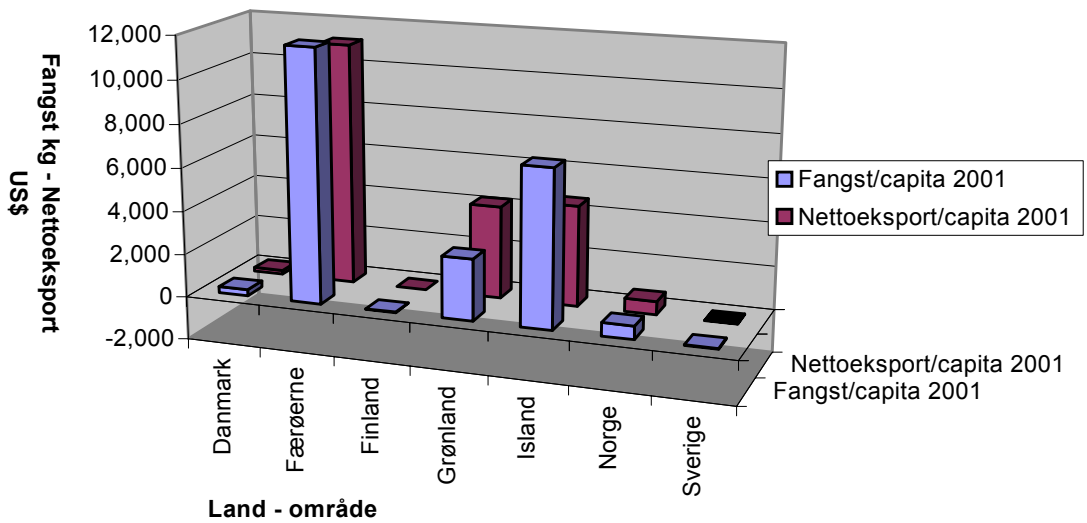
Fiskeindustrien i Norge, Island og Danmark har stor absolut betydning og ligger mellem de første 15 lande i verden med hensyn til fangst. Med hensyn til nettoeksport ligger de også højt. Færøerne er i absolutte termer i en mellemposition sammen med Grønland. I Finland og Sverige er den absolutte betydning lav.

Som det ses af per capita tallene er den relative betydning meget stor med hensyn til både fangst og nettoeksport i Grønland, Island og Færøerne, mens den relative betydning er lavere i Danmark, Norge, Sverige og Finland.

Fangst og Nettoeksport 2001 Norden

Fangst og Nettoeksport per capita 2001 Norden

For alle de nordiske lande er egne fiskerizoner i dag langt de vigtigste fiskeriområder, bortset fra Færøerne, hvor 30-40 % af eksportværdien kommer fra andres landes fiskerizoner eller internationalt farvand.

2. Den videnskabelige rådgivning til forvaltningen

Formålet med reguleringer af udnyttelsen af naturressourcer er kort fortalt at etablere langtidsforvaltningsrammer for fiskerierne, der holder fiskeriernes påvirkning inden for bestemte niveauer, begrænser risikoen for uoprettelige ændringer i økosystemet og skaber basis for profitable fiskerier.

I Norden baseres forvaltningen på kontrol med fiskerindsatsen. Dette er samtidig en kontrol med fiskeridødeligheden, den brøkdelen der udtages af fiskebestandene hvert år. Dette gøres næsten udelukkende ved at beregne Totalt Tilladte Fangster, TACer, der siden danner basis for fangstkvoter. TACerne er baseret på bestandsbedømmelser og antagelser om sammenhængen mellem bestand og rekruttering. Fiskeridødeligheden beregnes indirekte fra fangsterne. Senere analyser viser ofte, at den TAC, der beregnes for at opnå en bestemt fiskeridødelighed, kan ligge ganske langt fra den virkelige værdi. Beregning af fiskeridødeligheder direkte ved at analysere fiskerflåderne og deres effektivitet forekommer stort set ikke.

Bestandene behandles hver for sig. En afgørelse i ICES i 1998 om at koncentrere sig om at beregne referencepunkter for gydebestand og fiskeriindsats for hver fiskebestand for sig, førte til at den enkelte bestand kom i centrum. I den samme proces blev forsigtighedsbegrebet, ret uheldigt, anvendt til at betegne statistiske usikkerheder omkring beregningerne. Endvidere påtog havforskerne sig, gennem anvendelsen af begrebet "safe biological limit", at certificere om bestemte fiskerier var i overensstemmelse med forsigtighedsbegrebet med en alt for snæver fortolkning af dette begreb. Dette har ikke gjort rådgivningen lettere. Fokus på enkeltbestande giver ikke det bedste udgangspunkt for at inddrage økosystemsbetragtninger og har flyttet fokus fra fiskeriernes overkapacitetsproblem. Fokus på fiskebestandene, i stedet for fiskerflåderne, gør ligeledes integreringen af biologiske data og økonomiske data besværlig.

Statisticians and economists cannot yet make accurate forecasts. Their guesses occasionally turn out to be quite wrong. Nonetheless, people insist that they do their best. Why? Because lack of any forecast usually itself involves an *implicit* forecast, and non-economists have an even worse long-run average score at making a forecast than do trained statistical economists.

P. Samuelson, Economics 1980

Flere nordiske lande gør udstrakt brug af lukkede områder for fiskeri, især for trawl, men disse lukningers effekt inddrages sjældent i bestandsbedømmelserne.

Bestandsbedømmelser giver en værdifuld indsigt i fiskeriernes historie, men er svage i fremskrivninger af fiskeridødeligheder, bestande og tilsvarende TACer. Dette gælder specielt fiskerier med højt fiskeridødelighed. En generel forværring af datakvaliteten i nogle fiskerier har yderligere gjort rådgivningen vanskelig.

3. Norden i den fiskerimæssige globale værdikæde

Norden er storleverandør til den globale handel med fiskevarer, lige fra højtforarbejdede produkter til råvarer og halvfabrikata, der forarbejdes uden for Norden. Den seneste udvikling, hvor forarbejdningen af fiskevarer flyttes til lavtlønslande, har i dele af Norden sat traditionel fiskeforarbejdning under økonomisk pres og gjort det sværere at deltage i konkurrencen om råvarer og arbejdskraft.

I de senere år har der i de nordiske lande og områder, hvor fiskeri har en relativ og absolut betydning, været stor interesse for forskning i, og kommerciel udnyttelse af, den del af fisken der ikke spises, indvolde, skind, hoveder og rygrad. Norden er formodentlig ledende på dette område. Fremgang på dette felt kan få stor betydning for de økonomiske forhold for fiskere, landbaseret fiskeindustri og handelen med fiskeprodukter.

Fiskeprodukters gunstige helbredsmæssige virkning er påvist i en righoldig litteratur og er af væsentlig betydning for den voksende efterspørgsel efter fiskevarer. Dette modvirkes af presseomtale af høje niveauer af forurenende stoffer i fisk, specielt fede fiskearter i toppen af fødenettet.

4. Nordiske fiskeriforvaltninger mødes i mange sammenhænge

Nordiske ministre og fiskeriforvaltninger mødes i en række sammenhænge ud over det nordiske samarbejde i forvaltningsmæssig sammenhæng

Dette dækker

- bilaterale fiskeriaftaler
- kyststatssamarbejde om fiskebestande, der findes i flere fiskerizoner og/eller internationalt farvand
 - ✓ Norsk vårgydende sild (Atlanto-skandisk) sild. Norge, Island, Færøerne, EU og Rusland
 - ✓ Makrel. EU, Norge og Færøerne
 - ✓ Blåhvilling. EU, Færøerne, Norge, Island (sammen med Rusland)
 - ✓ Rødfisk. Island, Grønland og Færøerne.
- Samarbejde i regionale fiskeriforvaltningsorganisationer: IBSFC, ICCAT, NAFO, NAMMCO, NASCO og NEAFC
- Nordatlantiske Ministermøder
- Nordatlantiske Konferencer
- Samarbejde i globale organisationer i FAO, CITES, IWC og i FN processer

5. Grundlaget for forvaltningsmæssigt samarbejde

Et væsentligt element i det forvaltningsmæssige samarbejde er enighed om den videnskabelige rådgivning.

Der er generelt enighed i Norden om, at en sund forvaltning skal baseres på den bedste tilgængelige videnskabelige rådgivning. Alle nordiske lande er medlemmer af ICES og bruger ICESs rådgivende mekanismer. Det grundlæggende forskningsmæssige arbejde udføres på de nationale fiskeriforskningsinstitutioner, resultaterne bringes til relevante ICES arbejdsgrupper og bliver kvalitetssikret i den rådgivende komité for fiskeriforvaltning, ACFM.

Tre regionale fiskeriforvaltnings-kommissioner i Nordatlanten får også deres rådgivning fra ICES. Dette fremgår direkte af IBSFCs, NASCOs og NEAFCs konventioner. Også kyststatsgrupperne anvender ICES.

Rådgivningen formuleres efter forvaltningernes og de regionale kommissioners ønsker.

Med en enkelt undtagelse, Færøerne, er det, der bedes om, beregninger af årlige kvoter, fastsat på grundlag af TACer. Ved at kontrollere fangsterne og fastholde dem på et bestemt niveau er teorien, at man kontrollerer fiskerindsatsen og fiskeridødeligheden, den brøkdelt der fiskes af bestanden hvert år. Dette er det egentlige formål med forvaltningen. Indsatskontrollen skal også være en tilskyndelse til at tilpasse fiskerflåden til ressourcegrundlaget.

Denne fremgangsmåde medfører, at der hvert år er en kolossal fokusering på havforskernes rådgivning og om de estimater, rådgivningen baseres på, er pålidelige, specielt for bestande der er hårdt befisket. Trods store fremskridt i den statistisk-tekniske behandling af data vedrørende fiskerierne har der med rette været sat spørgsmålstegn ved, om præcisionen i estimaterne fra bestandsbedømmelserne for visse bestande kan bære beregning af præcise TACer, der med nogen sikkerhed kontrollerer fiskerindsatsen. TACerne har været populære hos forvaltningsmyndighederne, fordi konceptet er let at forstå og gør fordelingsproblemet relativt simpelt. Fokuseringen på årlige fangstkvoter har afledt opmærksomheden fra de grundlæggende problemer med at tilpasse fiskerflåderne til ressourcegrundlaget. I de seneste år har der været en øget interesse for at kontrollere indsatsen i fiskerierne direkte eller som supplement til kontrol med fangsterne. Dette kan ske med reguleringer, der begrænser mængden af havdage.

Færøerne har siden 1996 kun reguleret havdage i de demersale fiskerier i den færøske fiskerizone suppleret med store områdelukninger, dels i gydetiden for alle redskaber og uden for gydetiden for trawlfiskeri. Resultaterne er opmuntrende. Fiskeridødeligheden har gennemsnitligt ligget inden for det politisk fastsatte fangstniveau (maksimalt 33 % af antallet af fisk af den befiskede bestand). Færøske forskere er ikke enige i, at 33 % er et bæredygtigt niveau for bestandene. Da fangsterne ikke anvendes til at kontrollere fiskeriindsatsen, er der ikke problemer med "sort" eller "grå" fisk. Discard forekommer ikke bortset fra, muligvis, for arter uden kommerciel værdi.

De nordiske fiskerijurisdiktioner uden for EU har discardforbud. Indenfor EU er der discardpåbud for fangster, som går ud over kvoterne. Discard er et meget stort problem i blandede fiskerier. Udover landingerne, kan der være en stor belastning af fiskebestandene der ikke registreres. Nøjagtige discard data er sjældne og dette kan gøre bestandsbedømmelserne ganske usikre eller umulige.

I en rapport fra en ”Workshop on Discarding in Nordic Fisheries”¹⁷, bestilt af NAF, belyses problemet i detaljer. Anbefalingerne går på:

- Anvendelse af de bedste tekniske løsninger;
- Nedsættelse af den total fiskeriindsats;
- Udvikling af selektive redskaber i samarbejde med fiskeindustrien;
- Forøget anvendelse af områdelukninger og undersøgelse af deres virkning;
- Overvejelse af discardforbud suppleret med egnede tekniske og andre reguleringer;
- Fiskeindustrien bør påtage sig større ansvar
- Undersøgelse af de økonomiske virkninger af discard;
- Forbedrede muligheder for indirekte at estimere discard.

¹⁷ Report from a Workshop on Discarding in Nordic Fisheries. Ed. John Willy Valdemarsen, TemaNord 2003:537.

7. Arbejde og resultater i strategiperioden

Nøgleord i mandatet er den **politiske relevans** af samarbejdet, **opfølgning, resultater** og en vurdering af vægtning og prioriteringer i forhold **til nordiske og internationale udviklingstræk, finansieringen** af aktiviteter, **tværsektorielt** samarbejde samt en mulig særskilt **nordisk nytteeffekt**.

Det nordiske samarbejde, som det drives i Nordisk Ministerråd, må i følge sagens natur starte med ministrenes interesse i at fremme sager og samarbejdsområder i den nordiske kreds. Konkurrencen om ministrenes opmærksomhed fra alle sider er enorm, specielt fra korttidsproblemer der kræver øjeblikkelig politisk opmærksomhed. Langsigtede problemstillinger, problemer der kræver lang tids vedholdende arbejde, har let ved at ende længere nede i prioritetsrækken.

Politisk interesse er også stærkt påvirket af den offentlige interesse. Her er der sket et skift i retning af fokus mod fødevarerikkerhed og miljø på bekostning af de mere snævre sektorinteresser i landbrug, skovbrug og fiskeri. Man kan sige, at interessentkredsen, kredsen af ”stakeholders”, er vokset med den engagerede borger og forbruger. Fiskerisamarbejdets offentlige profil har stor betydning for sektorens gennemslagskraft.

Publikations- og informationsvirksomhed af almen interesse indenfor fiskeriområdet hidtil i strategiperioden består af følgende:

Informationsmateriale om fiskeri 2001 – 2003:

Nyhedsbrevet: ”NordFiskeri”

- Nr. 11 Laxens vandring i Östersjön
- Nr. 12 Sorteringsfönster viktig för selektionen och överlevnaden av torsk
- Nr. 13 Havbeite med torsk ved Færøyene
- Nr. 14 Værdet av fritidsfiske
- Nr. 15 Ny beräkningsmodell ger mer långsiktiga fiskekvoter
- Nr. 16 Havforskning i Arktiske farvann
- Nr. 17 Enden på kommersielt fiskeri
- Nr. 18 Fiskodlingarna flytter til havs
- Nr. 19 Torskbestånden i Kattegat og Skagerrak näre kollaps
- Nr. 20 Felles sikkerhetsutdanning for fiskeri i Norden
- Nr. 21 Nya rön om hydroakustik uppskattning av fiskebestånd
- Nr. 22 Nordsøen er en losseplads og det ødelægger fiskeriet
- Nr. 23 Udkast af fisk skal minimeres

Faktablade og brochurer

Fiskerierne i Norden (fakta-brochure på alle nordiske sprog og engelsk)

Norden er storleverandør af fisk

Fish quotas from surveys to recommendations (fakta-brochure på alle nordiske sprog og engelsk)

Fakta om Fisk & Skaldyr. Ordbog, billedgalleri og oplysning

DVD – Video

Torskefisket i kris

TemaNord Rapporter

2001-570 The Environment and the future of the Common Fisheries policy

2002-521 Förvaltningsmodeller för Östersjön

2002-586 Sikkerhedsopplæring for fiskere i Norden

2002-587 Fangststyr og klimarytmer i Grønland

2003-501 A desk-study of diverse methods of fishing when considered in perspective of responsible fishing

2003-503 Synthesis report from Conference on Fisheries Economics

2003-525 Conflicts between protected species and Fisheries. Social Science research and policy approaches

2003-537 Report from a Workshop on discarding in Nordic Fisheries

www.norden.org hjemmesiden giver let adgang til stort set alle oplysninger om det nordiske samarbejde og samtidig oplysninger om de områder, der har grænseflader til fiskerisektoren: jord- og skovbrug, levnedsmidler og miljø, foruden den nordiske bæredygtighedsstrategi.

I listen ovenfor er problemstillinger, der har almen offentlig interesse. Det er evaluators mening, at dette materiale og de generelt særdeles åbne kommunikationskanaler og materialets bredde er sjældent i regionalt og globalt fiskerisamarbejde. Dette skulle kunne danne et solidt grundlag for samarbejde på en række felter på politisk niveau.

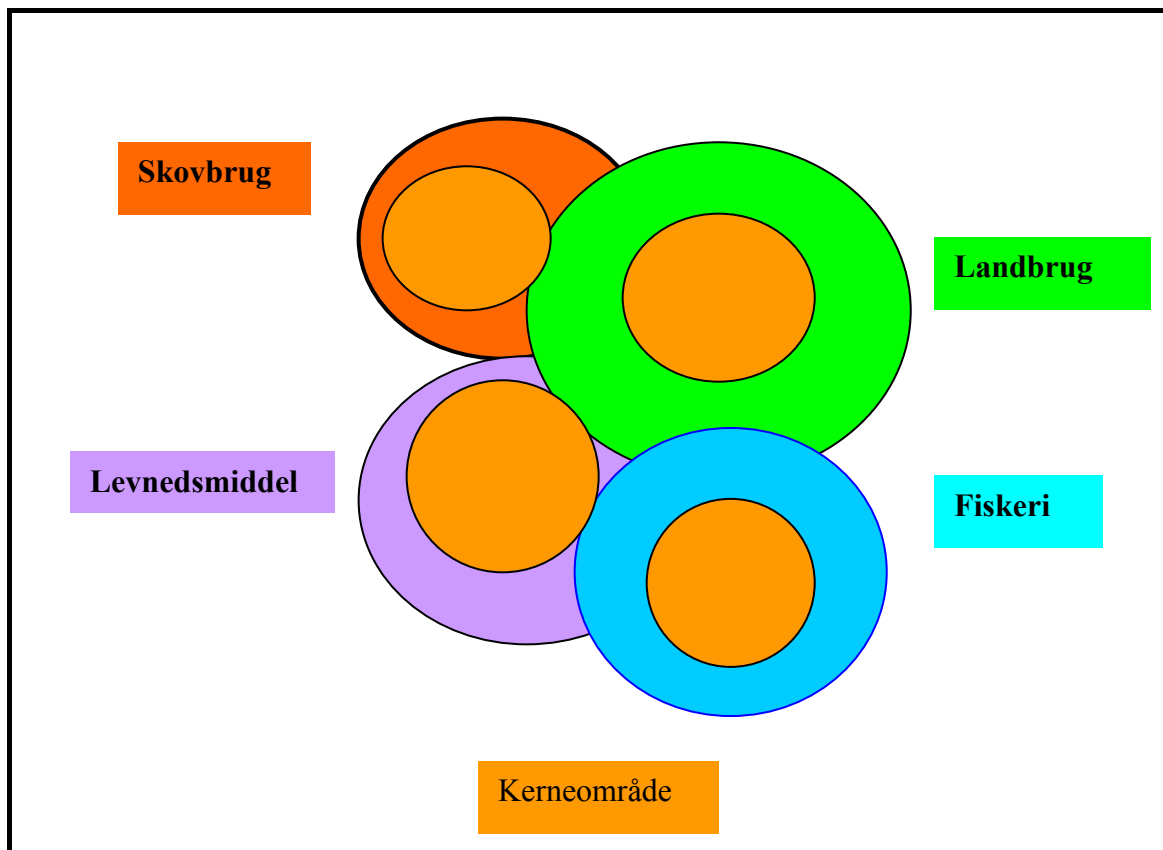
1. Fra MR-Fisk til MR-Fisk-Jord-Skog-Livs

Tendensen til at gå fra særskilte fiskeriministerier eller særlige ministerier for de levende ressourcer hen imod fødevareministerier, påvirkes af fiskeriernes absolutte og relative betydning i de enkelte lande og selvstyrende områder og specifikke historiske forhold. Som det fremgår af udredningen ”Udredning af forslag til EK’erne ansvar for fødevarekæden: Fagområder, roller og samarbejdsformer”¹⁸ viser organogrammer for de nordisk stater forvaltning af levnedsmiddelspørgsmål, at der er stor variation og, at nationale centraladministrationer ikke nødvendigvis reflekterer ændrede politiske prioriteringer!

¹⁸ MR-fisk-jord-skov-livs Dok. 04 Bilag 1 23.06.03

En anden mulighed for på nordisk plan at fastholde politisk interesse ville have været at danne et MR-Fisk-Miljø. Dette ville være mere i tråd med udviklingen i globale fora.

Uanset hvordan sektorerne kombineres, så har hver sektor sine kerneområder, som bør fastholde sine egne prioriteringer. Det er i grænsefladerne, at interesserne kan falde sammen og muligvis forøge den politiske interesse.

Sammenlægning af ministerrådene har stillet nye krav til organiseringen af kommunikationen mellem politikere, forvaltning og erhverv.

2. Et bæredygtigt Norden

Et bæredygtigt Norden er en strategi, der forsøger at integrere sektorarbejdet i Norden under fælles hovedmålsætninger i et program for bæredygtig udvikling. Det må ses som overordnet sektorprogrammerne og som et ambitiøst forsøg på at gå imod den tendens til sektorsplittning, der har været et kritikpunkt i nordisk samarbejde.

Følgende kan citeres fra indledningen til det første strategiprogram:

”Statsministrenes mål for en bæredygtig udvikling ligger i forlængelse af Agenda 21, Rio-deklarationen og Brundtlandkommissionens definition af bæredygtig udvikling:

”En bæredygtig udvikling eren udvikling som opfylder nuværende generationers behov uden at bringe fremtidige generationers mulighed for at opfylde deres behov i fare. (.....). I sidste ende er bæredygtig udvikling dog ikke nogen endegyldig tilstand af harmoni, men snarere en ændringsproces hvor udnyttelsen af ressourcerne, styringen af investeringerne, retningen for den teknologiske udvikling og institutionelle ændringer kommer i overensstemmelse med fremtidige såvel som nutidige behov”.

En bæredygtig udvikling indeholder tre gensidigt afhængige dimensioner; en økonomisk, en social og en miljømæssig dimension. En bæredygtig udvikling indebærer, at der etableres en bedre integration af de tre dimensioner.

De nordiske velfærdsstater har historisk set lagt vægt på integrationen af sociale hensyn i den økonomiske udvikling i efterkrigstidens skandinaviske velfærdsmodel. Målet om fremme af livskvalitet baseret på fælles grundlæggende værdier som retfærdighed, lighed, demokrati, åbenhed og inddragelse vil fortsat være i fokus. Målsætninger om sundhed, beskæftigelse og ligestilling mellem kønnene skal udvikles som en del af mål og indsats for de enkelte sektorer. Dette må omfatte alle grupper.

Hvis f.eks. funktionshæmmede skal opnå fuld integrering i samfundet, må der gennem planlægning og praktiske tiltag skabes basis for dette. Det gælder f.eks. i forhold til en 'fysisk planlægning for alle' og "design for alle" i udformning af byernes bygninger, infrastruktur m.m.

Omstilling af samfundet mod en bæredygtig udvikling kan indebære væsentlige fordele i forhold til økonomisk udvikling og beskæftigelse. Omstillingen kommer til at kræve udvikling af nye teknologier og nye kompetencer, og kan medføre at der skabes nye markeder for produkter og tjenesteydelser. Norden kan opnå en fordelagtig position på de nye markeder gennem en konsekvent satsning på bæredygtig udvikling, og vækst indenfor f.eks. miljøområdet skaber nye arbejdspladser. Samtidig kan en indsats for opbygning af kompetence indenfor en bæredygtig udvikling fremtids sikre beskæftigelsen ved ændrede konjunkturer og omstillinger. Det gælder både i Norden og i Nærområderne.

Den miljømæssige dimension af bæredygtig udvikling og integration af miljøhensyn har været, og er fortsat, en meget stor udfordring i Norden, og Statsministerdeklarationen om bæredygtig udvikling lægger i sine formuleringer stor vægt på den miljømæssige dimension af bæredygtig udvikling. Gennem omstillingen mod en bæredygtig udvikling gennem integration af miljøhensyn og bæredygtig udvikling i sektorpolitikker skabes samtidig muligheder for at fremme vækst, beskæftigelse og velfærd, samtidig med at miljøhensyn får øget opmærksomhed. Indsatsen for at sikre beskæftigelsen ved omstillingen til en bæredygtig udvikling er derfor en integreret del af omstillingsarbejdet i sektorerne.

I opfølgning og videreudvikling af strategien vil det være en udfordring i højere grad at udvikle den sociale dimension i arbejdet med bæredygtig udvikling.

Nordisk Ministerråd for Finans fremhæver den positive relation mellem implementering af strategiens mål og indsats og fortsat økonomisk og beskæftigelsesmæssig udvikling i de nordiske lande, herunder gennem internationalt samarbejde at medvirke til ensartede konkurrencevilkår for Nordens erhvervsliv på de globale markeder.

Strategien fokuserer derudover på fem indsatsområder, der er tværgående i forhold til de økonomiske sektorer: Klima, biodiversitet, havet, kemikalier og fødevarer sikkerhed. Disse tværgående emner er særligt relevante for udmøntningen af statsministerdeklarationens mål, der fremhæver biodiversitet, forurening til luft, jord og vand, anvendelse af fornybare og ikke-fornybare ressourcer samt ophør af anvendelsen af sundheds- og miljøfarlige elementer. De tværgående emner repræsenterer miljømæssige, sundhedsmæssige, sociale og økonomiske udfordringer, hvor fremskridt vil være betinget af en indsats på tværs af sektorer med integration af princippet om bæredygtig udvikling.

I modsætning til den rådende diskussion om bæredygtighed i internationale fora, hvor fokus på miljøet er ganske dominerende, og hvor man ofte glemmer, at bæredygtighed først og fremmest er spørgsmålet om størst mulig velfærd for nuværende og kommende generationer, medtager den nordiske strategi alle aspekter af bæredygtighedsbegrebet, sociale, økonomiske og respekten for det naturlige miljø, som den menneskelige virksomhed foregår i.

Strategien er inde i sin første revision efter 4 år, og der foreligger en evalueringsrapport, landerapporter og en oversigt over projekter og aktiviteter.

I evalueringsrapporten gives der følgende bedømmelse af fiskerisektorens tilknytning til "Et bæredygtigt Norden":

Målet for det nordiske fiskerisamarbejde er at sikre en bæredygtig udvikling inden for fiskeri, fangst og akvakultur i tråd med bæredygtighedsstrategien. De nordiske lande vil beskytte og bevare fiskebestande og havpattedyr og sikre, at fiskeri og fangst sker på et bæredygtigt grundlag, hvor der tages hensyn til bestandenes mulighed for at udfylde deres funktion i den økologiske sammenhæng.

Et rent havmiljø er en forudsætning for at vedligeholde havets produktivitet og for at opnå, at ressourcerne udnyttes bæredygtigt. Herved sikres konsumenternes mulighed for at vælge sund og sikker mad af god kvalitet. Norden skal gå foran i at beskytte havmiljøet og at pege på det fælles globale ansvar.

De nordiske lande har i perioden styrket indsatsen i det internationale samarbejde, blandt andet gennem netværksudvikling, seminar om EUs revision af fiskeripolitikken CFP og deltagelse og synlighed ved internationale konferencer, f.eks. i regi af FAO og ved Nordsøkonferencen.

Fiskerisamarbejdet har endvidere igangsat en række projekter for at identificere områder vedrørende fiskerisektorens og fiskersamfundenes miljøbelastninger og for at videreudvikle kundskab om selektive fangstredskaber i fiskeriet for at sikre, at fiskeredskaberne ikke påvirker miljøet negativt og for at reducere bifangst, herunder bl.a. projekterne "Økosystemeffekter af fiskeri" og "Fiskekvalitet og redskab".

Information om bæredygtig forvaltning og udnyttelse af havets ressourcer er vigtig for at øge bevidstheden, deltagelsen og nytænkningen i fiskerisektoren. De nordiske lande har i perioden lagt vægt på fælles information om, hvordan man i Norden forvalter havets ressourcer. Af aktiviteter kan nævnes nyhedsbrevet NordFiskeri og nye faktabrochurer om de nordiske fiskerier og om ICES' fastsættelse af kvoter.

Teksten lægger stor vægt på havmiljøet.

Fiskerisektoren har direkte interesse i mindst fire tværgående indsatsområder i bæredygtighedsstrategien: Biologisk mangfoldighed, havet, kemikalier og fødevarer, herunder forbrugernes rolle og certificering af fødevarer.

I en hurtig gennemgang af oversigten over projekter og aktiviteter i Nordisk Ministerråd under strategien for bæredygtig udvikling fra 1. februar 2004 fylder fiskerisektorens projekter ikke meget i forhold til andre sektorer.

Det er slående, at strategien er meget velafbalanceret mellem miljø og erhvervsaktivitet. Der spores ikke tendenser til at se miljøhensyn og erhvervsvirksomhed som uforenelige størrelser, og der er ikke antydninger af at udpege fiskeriet som det store havmiljøproblem.

3. Miljø- og fiskerisamarbejdet

Den 4-årige strategi 'Nordisk Miljø- og Fiskeristrategi 1999-2002', som var en fortsættelse af en tidligere strategi 1995-1998, havde som overordnet mål at påvirke de internationale processer vedrørende naturressourcespørgsmål, havmiljø, fiskeri og andre relaterede emner. Primært politikskabende projekter får støtte. Strategien havde 28 indsatsområder. Projekterne spænder fra havpattedyrs forvaltning og betydning i det marine økosystem, integreret kystzoneplanlægning, problemerne med ballastvand til miljøcertificering, konfliktforskning, lukkede områder til dioxinundersøgelser. MiFi samarbejdet er evalueret særskilt og fungerer på sin vis som NAF, en projektstyrende gruppe med hensyn til projekter, der beskæftiger sig med havmiljøet og relaterede problemstillinger. Projektkataloget viser, at flere vigtige problemstillinger er taget op, og at balancen mellem fiskeri og miljø er rimelig.

Samarbejdet er fortsat i den nordiske handlingsplan for miljø og fiskerisamarbejde 2003-2004.

4. Forsknings- og udviklingsamarbejde

NAF administrerer NEFs projekter og disponerer over det meste af NEFs budget. NAF er evalueret selvstændigt og derfor har det ikke megen mening at gå ind i en bedømmelse af, hvor effektivt NEFs midler anvendes i denne evaluering. I spørgeskemaundersøgelsen anføres der generelt tilfredshed med NAFs projekter, men det nævnes også, at midlerne er begrænsede og ikke dækker koordinering og deltagelse.

I strategiprogrammet for 2001-2004 er der sat klare målsætninger for NAFs arbejde.

Sammenlignes disse med de målsætninger, som NAF selv har angivet i sine arbejdsprogrammer ses det, at målsætningerne ikke er sammenfaldende.

Strategiprogrammet nævner 5 indsatsområder:

1. Sund og sikker mad
1. Miljø- og fiskeriinteraktion
2. Forvaltningssystemer
3. Etik, kvalitet og miljø
4. Forbedret udnyttelse af marine ressourcer.

NAF lægger i sin arbejdsplan for 2003 vægt på følgende indsatsområder:

- i. Bærekraftig fiskeri, fangst og opdress.
- ii. Forbrugerrelaterede spørgsmål
- iii. Tverrsektorielt samarbeid. Samtidig har informasjonsvirksomheten vært høyt prioritert.

Arbejdsplanen 2003 er baseret på nationale prioriteringer anbefalet af NAFs medlemmer, samt

- Strategi for det Nordiske Fiskerisamarbejde 2001-2004
- Utkast til det norske Formandskapsprogram år 2003
- Statsministrenes strategi for et bærekraftig Norden
- EUs prioriteringer (6. Rammeprogram)

- Dessuten blir emner som vil være aktuelle på internasjonalt plan i det kommende år trukket inn, med særlig vekt på områder hvor det fellesnordiske samarbeidet vil kunne bidra positivt til utviklingen.

Det ses således, at NAF ikke gjør de samme prioriteringer som strategi for Nordisk Fiskerisamarbejde 2001-2004. Dette kan være fornuftig ut fra rent forskningsmessige betraktninger, men understøtter ikke nødvendigvis en proces, hvor NEFs projektpenge brukes til spørsmål af politisk relevans med potensiale for at profilere det nordiske fiskersamarbejde i offentligheten.

Følgende liste over de projekter der er at finde på NAFs hjemmeside og som kan relateres til perioden 2001 – 2004, ifølge årsberetning 2002 og arbeidsplan for 2003 (ikke nødvendigvis fuldstændig), viser, at der er en dominans af projekter, der først og fremmest er af interesse for havforskere i forhold til forskning i nyere produkter, ny teknologi og nye markeder.

- 1. Alternative akustiske metoder for å redusere bifangst av nise i garnfisket*
- 2. Hellefisk i Nordatlanten*
- 3. Sammenligning og utvikling av akustiske metoder for bestandsberegning av pelagisk fisk i store nordlige innsjøer*
- 4. Kartlegging av breiflabb i nordiske farvann*
- 5. Havstrømmenes betydning for biologiske modeller og prognoser*
- 6. Distribusjon, miljørelasjoner og tilhørighet hos laks i Nordatlanten. Merking av laks med DST (Data storage tags) merker*
- 7. Merking av otolitter*
- 8. Program for reintroduksjon av arktisk røye i nordiske land*
- 9. Genetiske forbindelser mellom grønlandshval ved Svalbard og andre bestander av grønlandshval basert på DNA analyser av historisk materiale*
- 10. Kystfiske i Skagerrak*
- 11. Workshop om discard for forskere og forvaltere*
- 12. Havstrømmers betydning for rekruttering av reker*
- 13. Økosystemmodeller i Grønlands ressursforskning*
- 14. Nordisk torskeoppdrettsforum*
- 15. Harvesting renewable natural resources: ecological and economic consequences*
- 16. Spatial and temporal variation in population characteristics of blue whiting*
- 17. Nytt system for artsbestemmelse og lengdemåling av fisk*
- 18. Skader på redskaper/fangst pga. sel*
- 19. Eiderskrämman för blåmusselodling*
- 20. Eco-Green*

21. Bioaccumulation of Dioxin-like Organochlorines in Baltic fish – experimental and modeling approach

22. Ulike fiskemetoder sett i perspektiv av ansvarlig fiske og økosystembasert fiskeriforvaltning

Resultater fra enkelte projekter af almen interesse bringes til offentlighedens kendskab gennem ”Nordfiskeri” der er velskrevet og særdeles oplysende.

Der har helt klart været en udvikling gennem de år, hvor NAF har været ansvarlig for projektstyringen. NAF har afprøvet forskellige tilgange og aktivt forsøgt at få det bedste udbytte af de begrænsede midler, der er til rådighed. Dette har afspejlet sig i forsøg på at anvende midlerne som en slags startfinansiering for at få samarbejder i gang, hvor der oplagt er nordisk nytte i at bringe forskningsmiljøer sammen. Samarbejde om kystzoneforvaltning og andre tværgående samarbejder, for eksempel inden for fiskeimmunologi, er eksempler på dette.

5. De Nordatlantiske konferencer

Der har i perioden været holdt to Nordatlantiske konferencer. Den første i 2001 i Tórshavn, Færøerne, med Færøernes Landsstyre som vært og den anden i 2003 i Lerwick, Shetlandsøerne, hvor Scottish Executive var vært.

De to konferencer, specielt den første, havde stor opmærksomhed fra politisk hold. I Tórshavn, mødte ministre, både på miljøsidens og fiskerisidens, op i stort tal og EU-kommissionen var repræsenteret på højt niveau. Integrering af fiskeri- og miljøhensyn var højt på agendaen og der var væsentlige bidrag fra den Nordiske Vismandsrapport.

Endvidere åbnede konferencen for integrering af forskellige niveauer i forvaltningsmæssigt ansvar og engagement, lige fra landenes centraladministrationer til regionale og lokale niveauer. Endelig introducerede konferencerne på fiskeri- og miljøområdet det vestnordiske nærområdebegreb, der allerede var anvendt i nordisk sammenhæng i regionalt samarbejde, nærområderne i det nordlige Rusland og mod vest, Skotland, Orknøerne, Shetland og Atlantisk Canada.

Det er værd at bemærke generaldirektør i DG-Fisk i EU-kommissionen Steffen Schmidts indlæg på konferencen i Tórshavn, hvor han klart lagde op til et forvaltningsmæssigt samarbejde mellem EU og de nordatlantiske fiskeriforvaltninger og understregede EUs behov for at inddrage forvaltningserfaringer fra de nordlige farvande.

Konferencen i Lerwick havde også en høj profil og viste konferencekonceptets styrke. Her bestemtes endvidere, at konferencen skal være en tilbagevendende begivenhed, at man vil forsøge at etablere en rådgivningsgruppe, og at der fortsat vil være finansiel støtte fra Nordisk Ministerråd.

6. De østlige nærømråder

BAFICO har været relativt højt prioriteret i perioden. Interessen har været stor i de baltiske lande, og der har været afgjort politisk interesse i at fremme samarbejdet. På det seneste møde i Skt. Petersborg i oktober 2003 vedtog repræsentanterne en erklæring, der kan være grundlag for det videre og muligvis udvidede samarbejde. Til stede ved det 8. seminar var repræsentanter for alle Østersøens kyststater med undtagelse af Polen.

Statement on Baltic Fisheries Cooperation

We, the participants of the 8.BAFICO seminar, which has taken place in St. Petersburg October 21-23 2003, note with satisfaction the possibilities we have had to cooperate, meet and discuss issues of common interest within BAFICO and in fora such as IBSFC, HELCOM, BALTIC 21 and ASCOBANS.

These fora have been important for creating an informal network. BAFICO has been an effective forum for exchanging national views among the coastal states – representing administration, science and industry.

The BAFICO participants recognise forthcoming changes in relation to EU-enlargement and welcome continued fisheries cooperation in the Baltic Sea area.

The participants expressed the wish, also in the future, to keep the forum for exchanging views and discussing fisheries related issues also with other parties.

The Baltic Countries represented at the BAFICO meeting in St. Petersburg recommend to safeguard and encourage the continuation and improvement of BAFICO to cope with future demands.

The Nordic Council of Ministers is invited to consider the possibility of regular BAFICO meetings to discuss among other things the following problems: limiting fishing fleet capacity; exchange of information national legislation in the field of control and enforcement, social and economic consequences of managerial decisions in the field of fishery, bio-resource management in cross-border water-basins. Future activities within BAFICO should include considerations on science-based social and economic matters.

1. maj 2004 bliver Østersøen næsten rent EU-hav. Der vil kun være to russiske enklaver i den østligste del af Østersøen og EU vil råde over 95% af fiskeressourcerne. Nordisk Ministerråd har gennem BAFICO samarbejdet mulighed for at skabe et politisk forum for samarbejde i Østersøregionen.

7. Kontakten til fiskerierhvervet

De nordiske fiskerikonferencer, hvor den første fandt sted i 1949, var indtil 1999 en væsentlig mødeplads for politikere, forvaltere, forskere og fiskerierhvervets organisationer. Ved sammenlægningen af de tre ministerråd til ét blev det besluttet at nedlægge de nordiske fiskerikonferencer, som indtil da fandt sted hvert tredje år. I forbindelse med etableringen af det nye MR-fisk-jord-skov-livs inviteredes repræsentanter fra alle sektorernes organisationer til at deltage i en åben del af ministerrådsmøderne.

Der har ikke været nogen konference i strategiperioden, og der er ikke offentliggjort nogen planer om at genoptage dem. Forbindelsen med fiskerierhvervet varetages i øvrigt af Nordisk Kontakt Organ. Desuden samarbejder fiskeriorganisationerne i Nordiske Fiskeres råd og kvinder i fiskerierne i Nordiska Fiskarkvinnor.

Nordiske Fiskeres Råd, der efterfulgte Nordiske Fiskeres Miljøsekretariat, har ikke magtet at skabe enighed mellem organisationerne om, hvordan samarbejdet skal organiseres. Særlig har der været uenighed om, hvorvidt området også skal omfatte organisationer inden for den landbaserede fiskeindustri. Dette har ført til nedprioritering af dette samarbejde. Islandske organisationer har taget initiativ til, at man fra erhvervets side samarbejder om miljømærkning af fisk. Nordisk Ministerråd fik på opfordring af NEF i 1999 foretaget et udredningsarbejde¹⁹, om en frivillig ordning for certificering og miljø-mærkning af produkter fra bæredygtige fiskerier. Rekommandationerne var baseret på FAOs Code of Conduct, forsigtighedsprincippet og Biodiversitets-konventionen. Der lægges vægt på transparens, sund videnskab og kriterier, der kan verificeres og er sammenlignelige med ISO-certificerings procedurer. Der foreslås en frivillig ordning, der drives af forbrugerne, mens staten etablerer kriterierne. Private eller NGO'er kan bruge disse til at udstede økomærker til fiskeri produkter. Der er lagt vægt på at finde kriterier, der egner sig til Nordøstatlantens fiskerier.

Hovedkriterierne er: En fiskeriforvaltningsplan; regelmæssig videnskabelig rådgivning, planer for hvad der skal ske hvis referencepunkter nås, ingen destruktive fiskemetoder, minimalt discard og rimelige hensyn til økosystemerne.

Resultaterne er lagt frem i internationale fora, særlig FAO. Arbejdet er bl.a. drevet af frygten for, at der sættes internationale økomærkningsordninger i værk, der bygger på ukendte, uigennemsigtige kriterier. Arbejdet med at få en miljømærkeordning til har fået nyt momentum, og der har været møder i januar og marts 2004 mellem de nordiske fiskeriorganisationerne om dette spørgsmål.

8. Vestnorden

Fiskeriets store og relative betydning i Vestnorden giver fiskerisamarbejdet en særlig betydning i dette område. For de selvstyrende områder Grønland og Færøerne er det nordiske samarbejde desuden en vigtig kilde til oplysninger om regionale og globale udviklinger.

Nærområdeproblematikken er anderledes for Vestnorden. Interessen går særlig mod vest til Skotland, Orknøerne og Shetland, atlantisk Canada og inuitterritorierne i Canada. De to Nordatlantiske Konferencer har sat fokus på Vestnorden.

Der er et nordisk regionalt samarbejde i Vestnorden, NORA, mellem Grønland, Island, Færøerne og Kystnorge. NORA har i strategiperioden støttet følgende fiskeriprojekter i Vestnorden med nordiske midler.

¹⁹ An Arrangement for the Voluntary Certification of Products of Sustainable Fishing
Ett arrangemang för en frivillig certifiering och miljömärkning av produkter från ett hållbart fisk
DIVS 2000:841

Startår	Navn	Bevilling
2001	Selektivt rejefiskeri	Kr. 385.000
2001	Netværk mellem fiskeriuddannelser	Kr. 277.000
2001	Dioxin i pelagiske fiskebestande	Kr. 550.000
2002	Energi og materialer i notbåde	Kr. 790.000
2002	Konkurrenceevnen i fiskerierne	Kr. 100.000
2002	Marint råstof i Nordatlanten	Kr. 350.000
2002	Opdræt af plettet havkat	Kr. 400.000
2002	Hvalfangerkonference	Kr. 109.000
2002	Nye fiskearter i Grønland	Kr. 225.000
2003	Små torskehoveder (udvikling af maskine)	Kr. 300.000
2003	Helleflynderopdræt	Kr. 200.000
2003	Marin forskningsstation	Kr. 100.000
2003	Kvinder i fiskeriforvaltning	Kr. 100.000
2003	Elektronisk fiskerilogbog	Kr. 350.000
2003	Breid - muslingeopdræt	Kr. 250.000
2003	Opdræt af torskelarver	Kr. 300.000
2003	Vild eller opdrættet torsk	Kr. 90.000
2003	Miljø og sikkerhed i opdrætsanlæg	Kr. 175.000

I redegørelsen ”Vest-Norden i det nordiske samarbejde” gives den følgende beskrivelse af arbejdet i Nordisk Ministerråd

”Vest-Norden er en integreret del af Norden og det nordiske samarbejde. Samtidig er det klart, at det vestlige Norden er præget af særlige forhold i form af små befolkninger, store afstande, koldt klima og dominerende afhængighed af havet og dets ressourcer.

Disse særlige forhold har i en vis udstrækning givet anledning til etablering af særlige vilkår for deltagelse i det nordiske samarbejde. Det gælder f.eks. placering og fagområde for udvalgte fællesnordiske institutioner. De store afstande har i sig selv givet anledning til visse former for særskilt finansiel støtte til vestnordiske parters

deltagelse i nordiske samarbejdsaktiviteter.

Nordens samarbejde med nabolande og -områder i nordvest indgik i Vismandspanelets drøftelser 1999-2000 (*Norden 2000 – Öppet för Världens Vindar*). Panelet, som blev nedsat af Samarbejdsministrene (MR-SAM), tog udgangspunkt i overordnede globaliseringstendenser og fokuserede bl.a. på havmiljøspørgsmål og dermed også på samarbejde med andre stater/områder ved og i Nordatlanten.

Nordisk Ministerråds (NMR's) opfølgning af Vismandspanelets overvejelser blev udmøntet i 2001 i *Ny Nordisk Dagsorden – Del 2: Nya Strategiska Satsningar*. Samarbejdsministrene gav udtryk for, at samarbejdet i Vest-Norden må modsvare regionens særlige behov, og at fortsat koordinering med en bredere kreds af nordatlantiske kyststater er et aktuelt mål på områder af fælles interesse såsom bl.a. det nordatlantiske havmiljø, kulturudveksling samt handelsforbindelser.

Det blev i den forbindelse vedtaget, »at Nordisk Ministerråd overvejer samarbejds-projekter med Nordens vestlige nabolandes kystområder, inden for de fælles nordiske prioriteringer.«

Havmiljø: Politik og forskning. Det er nærliggende, at mennesker og virksomheder, som bor ved havet og som udnytter samme havs ressourcer, er forpligtede til – og har interesse i – at følge med i havets tilstand og tendensielle udvikling. De politiske myndigheder må som de første erklære sig villige til at tage ansvar for at være havmiljøets vogtere.

Ressourcer: Anvendelse og politik. De, der anvender ressourcer fra havet bør uafbrudt søge at informere og koordinere, søge at finde fælles værdier, overensstemmende politik og metoder, således at de berørte parter taler om det samme i samme terminologi. Det er ikke tilstrækkeligt at have teknisk samarbejde om så vigtige spørgsmål.

Bæredygtig udvikling og miljøbeskyttelse. Bæredygtig udnyttelse af havressourcer – levende som ikke levende – og havmiljøbeskyttelse, affaldshåndtering og bæredygtig energiproduktion, samarbejde mellem nationalparkerne i området.

Forskning; omkring Nordatlantens ressourcer og havmiljø; Der henvises til Torshavn Declaration on Cooperation on the Protection of the Sea and the Sustainable Use of Living Marine Resources in the North Atlantic, 22. June 2001.

Arktisk forskning; som spidsforskningsområde vedrørende arktiske forhold, bl.a. havmiljø. Retningslinjer for et sådant initiativ kan formuleres som led i det pågående arbejde med at etablere en ny NMR forskningsstrategi (igangværende udarbejdelse af en F&U-» hvidbog«).

8. Arbejdet i lyset af globale og nordiske udfordringer

Som det ses af de indledende afsnit, så koncentrerer den internationale debat sig om ansvarlig forvaltning, rimelig hensyn til økosystemerne, integration af miljøhensyn og forvaltningen af alle menneskelige aktiviteter i det marine miljø. Der er andre spor, såsom at skabe lige forhold for handel (afskaffelse af subsidier, forbud mod diskriminerende handelshindringer), bedre udnyttelse af de råvarer, som naturressourcerne frembringer o.a.

I den international debat ses disse spørgsmål ofte som konfronterende. Tilgangen i forskellige sektorer til problemerne er ganske forskellige og gør dialog besværlig. Det har ikke været muligt at danne sig et billede af, om disse internationale debatter behandles i nordisk sammenhæng, eller om samarbejde sker direkte mellem landene eller i forbindelse med møder i internationale fora, (FAO, CITES, FN, regionale organisationer).

Det nordiske samarbejdes tilgang til problemerne er langt mere velafbalanceret og holistisk end den, der generelt findes i den internationale debat. Mange problemstillinger er belyst, og der er en villighed til at se på alle væsentlige aspekter af udnyttelse af havet i lyset af et velgennemtænkt bæredygtigheds begreb, ansvarlig forvaltning af ressourcerne samt fødevarer sikkerhed. Sammenfattende skulle der være et solidt grundlag for et nordisk samarbejde på fiskeriområdet og for at stå samlet i den internationale debat.

De nordiske lande har stor erfaring og betydelig succes med at etablere forvaltningssystemer, der dels er effektive og dels har en stor accept i erhvervet. Dette blev fremhævet i juni 2001 af generaldirektøren for EUs DG Fisk på den første Nord-atlantiske konference i Tórshavn. Ansvarlig forvaltning er et hovedemne ved konferencer i international sammenhæng, og de nordiske modeller vækker opmærksomhed.

Trods dette ses det ikke af materialet, at nordiske ministermøder - eller møder mellem forvaltningerne - benyttes til diskussion af forvaltningsmodeller eller konkrete forvaltningsproblemer (for eksempel allokeringsproblemerne med hensyn til blåhvilling og norsk vårgydende sild (atlanto-skandisk sild)). Diskussioner af fælles problemer i nordisk sammenhæng, uden for intense årlige kvoteforhandlinger, burde være en mulighed.

Dette burde også kunne danne afsæt for en nordisk påvirkning af EUs fiskeripolitik.

Muligheden for at udveksle informationer og afstemme holdninger i forbindelse med møder i regionale og internationale spørgsmål er også til stede.

9. Aktørernes bedømmelse

1. De nordiske aktører på fiskeriscenen

Aktørerne i det nordiske fiskerisamarbejde under Nordisk Ministerråd er ministre, medarbejdere i de nationale fiskeriforvaltninger fra departementschefer til sagsbehandlere, forskere og repræsentanter fra fiskerierhvervet. NGO'er uden for fiskerisektoren spiller derimod kun en lille rolle.

2. Spørgeskemaundersøgelse

Spørgeskemaet bestod af tre dele:

En del, der havde til formål at forsøge at kortlægge om de nationale grupper havde anvendt resultater og nøglebegreber i det nordiske strategiprogram 2001-2004 'hjemme'.

Den næste del søgte at kortlægge respondenternes deltagelse i det nordiske samarbejde, hvor og på hvilket niveau.

I den sidste del var der gjort plads til personlige kommentarer, specielt om nordisk nytte. Spørgeskemaet findes i Bilag C.

Svarprocenten var skuffende. Skemaet blev sendt ud til 92 respondenter, der er eller har været centrale i det nordiske samarbejde. Trods flere rykkere kom der kun 27 svar.

	Udsendte skemaer	Skema besvaret	Andre kommentarer	Indkomne svar eller kommentarer i alt	%-del skemaer sendt til dette land	%-vis besvarelse af skema	%-vis kommentarer	Svar-% i alt
Danmark	16	3	6	9	17	19	38	56
Finland	9	1	0	1	10	11	0	11
Færøerne	16	5	2	7	17	31	13	44
Grønland	3	0	0	0	3	0	0	0
Island	7	0	0	0	8	0	0	0
Norge	19	4	2	6	21	21	11	32
Sverige	15	2	1	3	16	13	7	20
Åland	2	0	0	0	2	0	0	0
Internationalt	5	0	1	1	5	0	20	20
Total	92	15	12	27		16	13	29

I svarprocenten ligger der en vis passiv tilkendegivelse om det nordiske samarbejdes betydning. Spørgeskemaet var især udarbejdet med henblik på nordiske aktører i

fiskeriforvaltningerne, men rent faktisk var antallet af besvarelser større fra forskere og folk fra erhvervet.

Flere respondenter har fundet spørgeskemaet forvirrende eller ude af takt med deres rolle i nordisk samarbejde. Disse respondenter har i stedet sendt personlige betragtninger.

Spørgeskemaet kan ikke danne grundlag for nærmere analyse af implementeringen af strategiens nøglebegreber, men værdifulde kommentarer kan belyse holdninger til det nordiske samarbejde. Et udvalg af disse gengives i bilag B.

De få besvarelser, der er om implementeringen af strategiens nøglebegreber nationalt, giver et ujævnt billede, og det er ikke muligt at afgøre om strategiens nøglebegreber tages med hjem og anvendes i den hjemlige forvaltning, eller om inspirationen er kommet andetsteds fra.

3. Samtaler og interviews

Der har kun været begrænsede muligheder for en systematisk gennemførelse af interviews og samtaler og ingen tidsmæssige muligheder for at aflægge besøg i de forskellige forvaltninger. De samtaler, der er gennemført, har dog ikke flyttet på de indtryk, der er fremkommet fra det skriftlige materiale.

4. Konklusion

Angivelse af graden af implementering nationalt af nøglebegreber fra strategi-programmet for 2001-2004 varierer fra meget høj til meget lav. Generelt gives bæredygtighedsprincippet større betydning end forsigtighedsprincippet. Det oplyses, at sociale og økonomiske hensyn ikke er implementeret eller er irrelevante. Der er generel positiv bedømmelse af sektorsamarbejdet med fødevarer- og miljøsektorerne.

Samarbejdet om etisk mærkning af fødevarer får positiv anmærkning fra de fleste respondenter.

Anvendelsen af nordiske resultater og informationsmateriale er meget svingende.

I de besvarelser, der er modtaget, understreges betydningen af nordiske møder og konferencer om specifikke emner. De findes at være interessante og nyttige, og at mulighederne for at mødes direkte skaber vigtige nordiske kontakter og netværk.

I bilag B gengives en række af de personlige kommentarer til det nordiske samarbejde. Det er svært at gøre en sammenfatning af disse kommentarer, men de fleste ser på den ene side positivt på det nordiske samarbejde – særlig i dets konkrete former i og med at det bringer folk sammen og skaber netværk – men på den anden side er der en følelse af, at samarbejdet ikke prioriteres højt nok i national sammenhæng, og at netværket og resultaterne ikke finder nok anvendelse, når nationale spørgsmål behandles.

Den pauvre respons på spørgeskemaundersøgelsen må vel også ses som en indikation af prioriteringen af nordisk samarbejde i fiskeridimensionerne i de nordiske lande og selvstyrende områder.

10. Nordisk Nytte

1. De nordiske resultater

Al virksomhed inden for Nordisk Ministerråd skal efterleve princippet om nordisk nytte. Dette princip indebærer, at udgangspunktet for al nordisk virksomhed er:

- Aktiviteter som ellers ville blive udført i national regi, men hvor en fælles nordisk indsats giver væsentlige positive effekter.
- At manifestere og udvikle nordisk samhørighed.
- At øge de nordiske landes kompetence og konkurrenceevne.

Gennem ministermøder, møder på embedsmandsplan, forskersamarbejde og samarbejde mellem erhvervsorganisationerne burde der kunne etableres en effektiv informationsstrøm om alle spørgsmål, der er relevante for fiskerisektoren og fiskeriforvaltningerne.

Omorganiseringen af ministerrådene med et tættere samarbejde med levnedsmiddel-sektoren og skov/landbrugssektoren åbner nye muligheder. Lige som samarbejdet mellem fiskeri- og miljøsidens i MiFi.

En bedømmelse af informationsmaterialet, der er tilgængeligt gennem Nordisk Ministerråds hjemmeside; faktablade, Nordfiskeri, rapporter og seminarer og konferencer, viser gennemgående høj kvalitet, og materialet får gode karakterer fra aktører i det nordiske samarbejde.

På trods af dette er det almindeligt indtryk, at der ikke nationalt drages fuld nytte af disse muligheder. Det anføres fra flere sider, at det nordiske samarbejde nationalt har svært ved at opnå prioritering i forhold til de mange andre aktiviteter og konkurrerende samarbejdsarenaer, som fiskeri-forvaltningerne i stigende grad må deltage i.

Det er heller ikke indtrykket, at mulighederne udnyttes for at diskutere fælles, konkrete problemer eller afstemme/afprøve holdninger til spørgsmål, der behandles i andre internationale fora, heller ikke i spørgsmål hvor de nordiske lande gennemgående skulle have fælles interesser.

Inden for de tre søjler for nordisk samarbejde

- samarbejde indenfor Norden
- samarbejde mellem Norden og Nærområderne
- samarbejde mellem Norden og EU/EØS
-

ses der i strategiperioden at været begrænset fremgang i de to sidste søjler. Der er sket en vis fremgang med hensyn til nærområderne i vest i forbindelse med de nordatlantiske konferencer i 2001 og 2003, og der er ingen tvivl om interesse i de baltiske stater for at fortsætte og intensivere BAFICO processen, men der er ikke sket så meget konkret.

Det faktum, at tre nordiske lande er bundet af EU fælles fiskeripolitik, fremføres af nogle aktører som en hindrende faktor, mens andre mener, at dette gør betydningen og mulighederne i det nordiske samarbejde større, og at det nordiske samarbejde burde bruges til at påvirke EUs fiskeripolitik i en positiv retning.

Den mest positive bedømmelse af den nordiske nytte kommer fra forskerne i forbindelse med samarbejdet i NAF og fra erhvervsrepræsentanter, der giver de anliggender, hvor de møder andre nordiske lande (konferencer og seminarer) megen ros.

2. Uudnyttede muligheder

Fiskeri og fiskeriforvaltning er i sin grundnatur et internationalt anliggende. De nordiske fiskeriforvaltninger er belastet med en stor rejse- og mødeaktivitet for stort set alle, men måske mest for de mindre administrationer er der problemer med at overkomme alt. Man skulle tro, at dette kunne føre til overvejelser om at udnytte de fora, hvor landene alligevel mødes til at afholde andre møder.

Nedlæggelsen af fiskerikonferencerne havde sine årsager, men der er næppe tvivl om, at fiskerikonferencerne gav mulighed for at sammenbringe aktører i det nordiske samarbejde: politikere, alle niveauer i forvaltningen, forskere og erhvervsorganisationer og formidle nordiske resultater og viden effektivt. En mulig udvidelse af mandatet for de Nordatlantiske Konferencer til at dække dette bør overvejes.

3. Forsknings- og udviklingsamarbejde

Koordinationen af forsknings- og udviklingsarbejdet mellem NAF og NEF er ikke tilfredsstillende. FoU arbejdet understøtter i for ringe grad vigtige problemstillinger, der kan bruges i arbejdet med at hæve fiskerisektorens politiske profil. NEF føler måske i for ringe grad ejerskabet til både NAF og MiFi.

11. Konsekvenser for det næste strategiprogram

Der er næppe grund til at ændre de nøglekoncepter, der indgår i strategiprogrammet for 2001-2004 for fiskerisektoren. De er stadig gældende, og balancen er i orden. Derimod er der årsag til at pege på en mere effektiv udnyttelse af resultater, mere effektive politiske kommunikationsprocesser samt koordinering af arbejdsgruppernes arbejde/indsatsfelter

Den velafbalancerede tilgang i Norden til forholdet mellem bæredygtighed og udnyttelse af havets levende ressourcer, bør kunne udmøntes i en nordisk politisk platform som en modvægt mod den tendens, der er i andre dele af verden til at se fiskerierne som et hovedmiljøproblem i havet.

Det bør overvejes i strategiprogrammet at udpege nogle nøgleområder for anvendelse af FoU midler samt at udpege nogle centrale områder, hvor samarbejdet særlig bør støttes.

- Blandt disse kan nævnes:
- Udveksling af information om forvaltningsmæssige løsninger mellem landene.
- Uløste problemer i forvaltningen af fælles bestande i den nordiske kreds
- Udveksling af informationer der kommer frem i internationale møder. (FAO, IWC, CITES, regionale havkonventioner (OSPAR, HELCOM) og FN processerne.
- Fælles, velafbalancerede, nordiske udtalelser fra ministerrådsmøderne om væsentlige problemer i forvaltningen af havet og dets ressourcer og i samarbejdet med de andre sektorer, både langsigtede og kortsigtede.
- Strammere, ensartede formater for national afrapportering til nordiske embedsmandsmøder.
- En generel henstilling om opprioritering af deltagelsen i nordiske embedsmandsmøder.
- Med hensyn til forsknings- og udviklingsarbejdet bør indsatsområdet næppe ændres, men kravene om projekternes relevans til indsatsområderne bør strammes.
- Der bør tages politisk stilling til nærområde samarbejderne, både i vest og øst,.
- Norden bør gå aktivt ud med at præsentere forvaltningsløsninger og holdninger, der fungerer i de nordiske lande og selvstyrende områder, som et led i samarbejdet mellem Norden, nærområderne og EU/ EØS. Dette kan gøres gennem samarbejdet i de Nordatlantiske konferencer og BAFICO samarbejdet.

12. Bilag

1. Bilag A: Mandat for evaluering af det nordiske fiskerisamarbejde frem til 2004

Nordisk Embedsmandskomite for Fiskeripolitik, NEF, besluttede på sit møde den 28. oktober 2003, at der skal gennemføres en evaluering af det nordiske fiskerisamarbejde med udgangspunkt i ”*Strategi for det nordiske fiskerisamarbejde 2001 til 2004*”.

Evalueringen bør samtidig være fremadrettet og give en kvalitativ evaluering af sektorens nuværende samarbejde, idet evalueringen, sammen med tilsvarende evalueringer af samarbejdet på jord- og skovbrugsområdet og fødevareområdet, skal udgøre en del af grundlaget for udarbejdelse af et nyt fælles handlingsprogram for det nye samlede ministerråd for fiskeri, jord- og skovbrug og levnedsmidler.

Evalueringen skal vurdere den politiske relevans af samarbejdet, hvordan det er fulgt op under perioden og med hvilke resultater, samt vurdere den vægtning og de prioriteringer, som er gjort i forhold til nordiske og internationale udviklingstræk. Den finansielle forudsætning for programmet bør vurderes ud fra, om der har været en realistisk sammenhæng mellem budgetniveau og gennemførelse af aktiviteter i handlingsprogrammet.

Erfaringer med det tværsektorielle samarbejde med øvrige sektorer vurderes. Evalueringen bør nøje vurdere om der inden for det nordiske fiskerisamarbejde har været områder, hvor det nordiske samarbejde har haft en særsilt nytteeffekt.

Evalueringen skal dog ikke omfatte specifikke vurderinger af Nordisk Arbejdsgruppe for Fiskeriforskning (NAF) eller Nordisk Miljø- og Fiskeristrategi (MiFi) da disse er evalueret nyligt. De fremstillede evalueringer af disse to arbejdsgrupper kan dog indgå i evalueringer for at give grundlag for et samlet billede.

Evalueringen skal danne baggrund for et nyt fælles handlingsprogram for ministerrådet i perioden 2005-2008 for den del, der vedrører fiskerisamarbejdet. Evalueringen skal derfor pege på forhold, som kan gøre samarbejdet stadig mere politisk relevant. Ligeledes skal evalueringen fremkomme med forslag til tiltag, som kan fremme, styrke og udvikle det nordiske samarbejde på fiskeriområdet. Evalueringen må ses i

sammenhæng med den nordiske strategi for Bæredygtig Udvikling samt tilsvarende evalueringer i jord- og skovbrugssektoren og fødevarsektoren i Nordisk Ministerråd.

Evalueringen skal være afsluttet senest den 1. marts.

Det forudsættes, at rapporten kan præsenteres for NEF på møde den 9. marts 2004. Til gennemførelse af evalueringen er der afsat 120.000 DKK.

Bemærkninger til evalueringens gennemførelse

- Evalueringen gennemføres af en ekstern konsulent, der har et godt forhåndskendskab til ministerrådets arbejde, men som for nærværende ikke er direkte involveret.
- Evalueringen gennemføres ved interview og samtaler med nøglepersoner i det nordiske fiskerisamarbejde inkl. det tværsektorielle samarbejde.
- Evalueringen bygger endvidere på adgang til projektrapporter, øvrige publikationer samt sagspapirer fra møder i MR, EK, arbejdsgrupper m.fl.
- Der foreslås udarbejdet en kort oversigt over, hvorledes handlingsprogrammets indsatsområder/prioriteringer er fulgt op på policy- og projektniveau. Oversigten bør omfatte BU-strategiens kapitler om havet, fiskeri, fangst og opdræt, samt fødevarsesikkerhed.
- Evalueringen skal fokusere på det overordnede billede, hvad angår programmets/samarbejdets relevans og opnåede resultater, og ikke fokusere på detailvurdering af enkelte projekter.
- Hvad angår opfølgning af programmet, dets politiske relevans og opnåede resultater skal bl.a. fokuseres på:
 - relevans for den nationale politikudformning og forvaltning i de 8 nordiske lande
 - relevans og gennemslag for synspunkter, hvad angår EU og andre internationale fora
 - evt. områder, som ikke er fulgt op – er området/-erne så stadig relevante?
- Evalueringen bør også fremkomme med forslag til det kommende handlingsprogram
 - se også mandatteksten.

2. Bilag B: Kommentarer i spørgeskemaundersøgelsen

Forvaltning Danmark

NAF fungerer meget tilfredsstillende og er til stor nytte for forskningsinstitutionerne i Norden. Det nordiske samarbejde i AG/NEF lider under konkurrerende prioriteter, hvor relevansen af det nordiske samarbejde ikke er indlysende. Ambitionerne på det nordiske samarbejdes vegne i Nordisk Ministerråds sekretariat står ikke i et rimeligt forhold til ressourcer i landene og landenes muligheder for at prioritere samarbejdet. Man bør koncentrere arbejdet om færre, men relevante emner, der vokser ud af et reelt behov hos de nordiske lande. Sekretariatet skal være katalysator, men ikke drive samarbejdet.

NEF/Nordisk Ministerråd har fungeret som et udmærket forum for orientering om aktiviteter i EU og på EØS-området. Det er ikke realistisk at forestille sig et operativt samarbejde i NMR om emner på dagsordenen i EU eller EØS. EU landene er nødt til at prioritere indsatsen på EU-siden og i relationen mellem EU og de nordiske lande.

Etablering af et samlet ministerråd har været en positiv (og nødvendig) udvikling for at fastholde ministrenes engagement i det nordiske samarbejde. Svagheden er, at der sjældent er tid til at drøfte fiskerifaglige spørgsmål. Der er behov for overvejelser om, hvordan det fiskerimæssige samarbejde bedst kan udvikle sig i NMR: NAF, NEF, NMR, BAFICO, de baltiske lande.

Forvaltning Danmark

Vi havde været meget dårligere stille vedr. information om multilaterale og internationale processer/ tiltag uden det nordiske. I hvert fald er det lettere for os at holde os orienteret. Samarbejdet om fiskeripolitik, miljø, fødevarer, forskning mm. er nyttigt. Det uformelle er også nyttigt. Det nordatlantiske er fint. Fuldmægtig Færøerne

Jeg har deltaget i det Nordiske samarbejde i omtrent 1 år. For så vidt angår fiskerisamarbejdet, så mener jeg, at den største synergi findes i forskningssamarbejdet. For så vidt angår det politiske samarbejde mener jeg, at nytten er begrænset i og med, at flere af de nordiske lande er medlemmer af EU, hvorfor det ikke er muligt for disse lande at tage markante beslutninger om fiskeri, da disse vedtages i EU-sammenhæng.

Forsker Danmark

Et nordisk samarbejde på det marine område er en simpel nødvendighed (fælles områder, fælles ressourcer).

Derudover skabes væsentlig synergi mellem aktiviteter i de enkelte lande og mulighed for bedre udnyttelse af videnressourcer.

Forsker Danmark.

Min kontakt til det nordiske samarbejde har primært været gennem deltagelse i forskellige forskningsprojekter finansieret af nordiske midler (NAF/NEF, MIFI). Generelt finder jeg disse projekter af stor værdi, fordi problemstillingerne ofte er mere sammenfaldende mellem de nordiske lande og fordi den større kulturelle samhørighed betyder, at vi er bedre på bølgelængde end i projekter med andre europæiske eller oversøiske deltagere. Desværre er midlerne ofte små sammenlignet med, hvad vi kan få fra andre kilder, men det opvejes som regel til en vis grad af at kravene fra Nordisk Råd til ansøgningens omfang er mindre. For mig som ansøger, er det væsentligt, at papirarbejdet står i et rimeligt forhold til det beløb, man kan forvente at få. Der har på det seneste været tegn til at dette papirarbejde ville blive mere omfattende, hvilket

kunne medføre, at det ikke længere er økonomisk rentabelt, at ansøge om nordiske midler

Forvaltning Finland

Nordiskt samarbejde har blivit tungt och bureaukratisk. Sektorsamarbete har ökat och det har fungerat bra.

Forsker Færøerne

Det politiske/administrative samarbejde er sat på lavt blus i forhold til muligheder og problemområder der eksisterer. Konsensusreglen fungerer som en hindring (lyseslukker) for at sætte mere vigtige/problematiske/sprængstoffylde emner på agendaen.

Forskningssamarbejdet har gjort miljøerne bekendte med hinanden. Der foregår samarbejde mellem institutterne. Måske er forskningssamarbejdet for diffust

De nordatlantiske konferencer NAC, er en potentiel mulighed for at opbygge en platform for et nordatlantisk fiskerisamarbejde. NAC har dog for lille politisk opbakning/ politisk vægtning

Samarbejde om EU/EØS spørgsmål er ikke til stede.

Samarbejdet i sektoren er for nedadgående. Specielt siden fiskerikonferencerne blev nedlagt og fiskeri blev integreret i et ministerråd sammen med skov/landbrug og levnedsmidler.

Erhvervsleder Færøerne

Set fra et næringssynspunkt, mener jeg at det kan være særdeles fornuftig om samarbejde der Norden står overfor fælles udfordringer/problemer: Eks. Konkurrencen fra lavkostnadslandene, bedre utnyttelse av biprodukter, bioteknologi, forskningssamarbejde, teknologisamarbejde osv.

Forsker Færøerne

Det nordiske samarbejde giver mig gode muligheder for informationsudveksling, orientering om processer og er et vigtigt netværk, som flittigt bliver brugt i mit daglige arbejde. Derudover har jeg (vi) oplevet at mulighederne for at få vores synspunkter med i samarbejdet er tilstede, hvilket giver mod på det videre arbejde.

Meget vigtigt samarbejde, Den Nordatlantiske Konference og Nordsøkonferencen er eksempler på vigtigt samarbejde for vores arbejde.

Forsker Færøerne

Samarbejdet i NAF har været godt og udviklende for os. Vi har haft mulighed for at være med i mindre projekter, men hæmmes af at der ikke afsættes penge nok til koordinering, Der er således ikke bevilling til selve deltagelsen, der enten finansieres af EU eller nationale forskningsmidler.

Forvaltning Færøerne

Fra min deltagelse i forskellige møder har jeg fornemmelsen, at alle er enige om, hvordan tingene bør være, og i hvilken retning de nordiske lande skal bevæge sig. Men på nationalt niveau synes landene ikke at prioritere det nordiske samarbejde og det medtages ikke i beslutningsgrundlaget nationalt. Dette kan skyldes at der ikke er

personsammenfald mellom dem som deltager i det nordiske samarbejde og dem der har politisk indflydelse og tager beslutninger nationalt.

Sammenfaldet er bedre i forskningssamarbejdet i NAF og dette har uden tvivl betydning for fiskeriforskningen i Færøerne. Jeg mener det har stor betydning for os at følge med i hvad der sker på nordisk plan og er med til at påvirke den nordiske forsknings mål. Gennem det nordiske samarbejde når vi længere ud i verden.

Forvaltning Norge

Et godt nettverk for embetsverket og politikerne i de nordiske landene, men samarbeidet utenom møtene drukner noe i forhold til EUs prosesser og prosesser i de større fiskeriorganisationerne.

Forvaltning Norge

Har kun deltaget i det nordisk fiskerisamarbejde i 1 år.

Nå har man jo fått ett felles ministerråd og skal samarbeide på tvers av sektorene. Det er avsatt midler til fellesområder, og der er NEF med og gir synspunkter/tilslutning mv. Min oppfatning så langt i NEF er imidlertid at NEF ikke har vært spesielt interessert i "mat-spørsmål", og at fokus så langt har knyttet seg til forvaltning av bestander, budsjettfordeling og den type ting. Min personlige oppfatning er at man i NEF i den senere tid ikke har klart å få frem problemstillinger som har vært politisk interessante å drøfte, og at samarbeidet i noen grad har mistet sin interesse nasjonalt. Vi er med og deltar i mange ulike prosesser, men gjør ingen innsats for å bringe fiskerisamarbeidet fremover.

Jeg har inntrykk av at de pengene som går til NAF (og det er jo det meste av NEFs budsjett) er vel anvendt og at det kommer mye positivt ut av det.

(er med) I arbeidsgruppen som skal lage nytt handlingsprogram for de tre EK-ene, og vil der vektlegge fiskeri og prøve i størst mulig grad å synliggjøre denne sektoren og de behov og utfordringer vi ser innen fiskerisektoren fremover i dette arbeidet.

Forsker Norge

Som leder for en nordisk workshop om discard i november 2002 hadde jeg et positivt inntrykk av at nordiske land har så vidt stor bredde av forvaltningsregimer og erfaringer at utveksling av synspunkter mellom "broderfolk" kan gi grunnlag for å komme fram til gode forvaltningsløsninger. Atmosfæren for gode og åpenhjertige diskusjoner i den tverrfaglige grupperingen på workshopen var særdeles positiv.

Deltok nettopp i en vestnordisk workshop om evt. utnyttelse av mesopelagiske fiskeressurser. Norge, Island og Færøyane har felles interesse av å finne ut om der er økonomisk og teknisk grunnlag for å utnytte slike ressurser. Da kompetanse innen nødvendige fagfelt som teknologi, bioekonomi og biologi er sparsom i hvert av disse landene, vil utvilsomt et vestnordisk samarbeid være til gjensidig nytte for denne type aktiviteter. Fellesutnyttelse av forskningsfartøy vil også være nyttig i dette arbeidet.

Centerleder Norge

Samarbeidet om rekruttering til fiskerisektoren.

Dette arbeidet har vært nyttig fordi de nordiske landene har fått utvekslet erfaringer, materielle og arbeidsmetoder.

Forsker Sverige.

Viktigt att knyta ihop de nordiska länderna framför allt när flera inte ingår i EU. Samarbetet har haft större betydelse för de länder som ligger utanför EU. I många fall har länder som Sverige blivit involverade i många projekt på köpet. Pengar och tid räcker inte till, fast intresset har varit stort i Sverige för Nordiska samarbetet. Många viktiga strategier och har kommit fram i de konferenser och workshops som har finansierats med medel från Nordiskt håll

Samarbetet i närområdet har inte varit lika viktigt som de Nordiska samarbetete. Sverige har kontrakterat och arbetet med framför allt de Baltiska länderna genom EU projekt snarare än Nordiska projekt.

Samarbetet för framför allt länder utanför EU är mycket viktigt för att komma i de stora samarbetet som finns inom tex ramprogrammen i EU.

Sektorssamarbetet har varit en viktig faktor med de prioriteringar som har varit i tex NAFs mandat för ett arbete i Nordisk anda.

Forsker Sverige

Et bestemt projekt har fremmet interregionalt samarbejde, samarbejde mellem laboratorier og universiteter samt mellem forskellige forskningsdiscipliner.

Forsker Sverige

Samarbetet inom fiskeriforskningen ger klara fördelar

Det interna arbetet i arbetsgruppen MiFi skapar nätverk som är av stort värde. Projektverksamhetens omfattning är för litet för att ge stora avtryck.

Økonom International Organisation

Har deltaget i mindst et seminar for et par år siden arrangeret af Nordisk Råd. Det var et velorganiseret og vel planlagt seminar (statistik/data/information i fiskeriforvaltningen) der gjorde det muligt for deltagere fra de nordiske lande at udveksle erfaringer. Jeg selv fik en del ud af at høre om de vanskeligheder man har på nationalt plan for information indsamlingen., som kan anvendes i andre sammenhænge.

De publikationer Nordisk Ministerråd udarbejder har været af lodig og velfunderet karakter. Både de store rapporter samt nyhedsbrevene læser jeg rimelig grundigt, da jeg derigennem får adgang til information, som nationale myndigheder ikke udsender.

Jeg har haft lange fornuftige diskussioner om mangt og meget ikke mindst eco-labelling og fiskeriforvaltning i almindelighed med Nordisk Ministerråds Sekretariat. Det har givet mig en ganske god indsigt i forholdene i Norden. Og det er vigtigt med sådant et samarbejdsforhold for den videre udbredelse af den "nordiske mission" og viden.

3. Forkortelser - akronymer

CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora
FAO	Food and Agriculture Organization (UN)
HELCOM	Helsinki Commission - Baltic Marine Environment Protection Commission
ICCAT	International Commission for the Conservation of Atlantic Tunas
ICES	International Council for the Exploration of the Sea
IBSFC	International Baltic Sea Fishery Commission
IWC	International Whaling Commission
NAFO	Northwest Atlantic Fisheries Organization
NAMMCO	North Atlantic Marine Mammals Commission
NASCO	North Atlantic Salmon Conservation Organization
NEAFC	North East Atlantic Fisheries Commission
NGO	Non Governmental Organization
OSPAR	Oslo and Paris Commissions – Convention for the Protection of the Marine Environment of the North-East Atlantic
TAC	Totalt tilladte fangster

4. Bilag C: Spørgeskema

Spørgeskema til aktører i det nordiske fiskerisamarbejde i Nordisk Ministerråd

Evaluering af det nordiske fiskerisamarbejde 2001 - 2004

Nordisk Embedsmandskomite for Fiskeripolitik, NEF, besluttede på sit møde den 28. oktober 2003, at der skal gennemføres en evaluering af det nordiske fiskerisamarbejde med udgangspunkt i ”Strategi for det nordiske fiskerisamarbejde 2001 til 2004”. Evalueringen bør samtidig være fremadrettet og give en kvalitativ evaluering af sektorens nuværende samarbejde, idet evalueringen, sammen med tilsvarende evalueringer af samarbejdet på jord- og skovbrugsområdet og fødevarerområdet, skal udgøre en del af grundlaget for udarbejdelse af et nyt fælles handlingsprogram for det nye samlede ministerråd for fiskeri, jord- og skovbrug og levnedsmidler.

Evalueringen skal vurdere den politiske relevans af samarbejdet, hvordan det er fulgt op under perioden og med hvilke resultater, samt vurdere den vægtning og de prioriteringer, som er gjort i forhold til nordiske og internationale udviklingstræk. Den finansielle forudsætning for programmet bør vurderes ud fra, om der har været en realistisk sammenhæng mellem budgetniveau og gennemførelse af aktiviteter i handlingsprogrammet.

Erfaringer med det tværsektorielle samarbejde med øvrige sektorer vurderes. Evalueringen bør nøje vurdere om der inden for det nordiske fiskerisamarbejde har været områder, hvor det nordiske samarbejde har haft en særskilt nytteeffekt.

Spørgeskemaet er opdelt i 3 dele

- Del 1 – Implementering af nøglebegreber i strategiprogram 2001-2004 under Nordisk Ministerråd og Nyttevirkningen i nationale administrationer i de enkelte lande.
- Del 2 – Aktivitetsniveau
- Del 3 – Vurdering af nordisk nytte

Spørgeskemaet sendes til personer der deltager, eller har deltaget i det nordiske samarbejde, foruden til udvalgte personer inden for fiskerierhvervet i de enkelte lande. Spørgeskemaundersøgelsen vil blive fulgt op af opklarende samtaler med respondenter, samt nøglepersoner i de enkelte lande. Evalueringen bygger endvidere på adgang til rapporter, øvrige publikationer samt sagspapirer fra møder i MR-Fisk, NEF, AG-fisk og andre arbejdsgrupper m.fl.

Svar bedes sendt senest 13. februar 2004. Send venligst elektronisk svar til evaluatør, kjartan.hoydal@btinternet.com. Svar inden deadline og jeres samarbejde i øvrigt vil blive værdsat og udgøre en del af grundlaget for at formulere det næste strategiprogram.

Januar 2004 *Kjartan Hoydal*

Navn	Stilling
Land og institution	Adresse
Telefon	e-mail

Del 1 – Implementering av nøglebegreber i strategiprogram 2001-2004 under Nordisk Ministerråd

Del 1 forsøger at danne et billede af respondentens vurdering af implementeringen i de enkelte lande

Kryds venligst de første 5 bokse af. Box 6 og 7 er valgfri. Hvis respondenter mener, at nogle af spørgsmålene falder uden for hans/hendes område sættes kryds i "Uvedkommende"

	1	2	3	4	5	6	7
Implementering av nøglebegreber i strategiprogram 2001-2004 under Nordisk Ministerråd	Ja	Nej	Uvedkommende	Overses	Info på Hjemmeside	Stor effekt	Mulig Kommentar
Tiltag : Bæredygtighed							
1. Inkluderet i national fiskerilovgivning							
2. Inkluderet i nationale strategier							
3. Inkluderet i den videnskabelige rådgivning							
4. Inkluderet i socio-økonomiske hensyn							
5. Godtaget af stakeholders							
Tiltag : Førevar princippet							
6. Inkluderet i national fiskerilovgivning							
7. Inkluderet i nationale strategier							
8. Inkluderet i den videnskabelige rådgivning							
9. Inkluderet i socio-økonomiske hensyn							
10. Godtaget af stakeholders							
Tiltag : Sund og sikker mad							
11. Inkluderet i national fiskerilovgivning							
12. Inkluderet i nationale strategier							

	1	2	3	4	5	6	7
Implementering av nøglebegreber i strategiprogram 2001-2004 under Nordisk Ministerråd	Ja	Nej	Uvedkom mende	Ove rvejes	Info på Hjemm e side	Stor effekt	Mulig Kommentar
13. Inkluderet i den videnskabelige rådgivning							
14. Inkluderet i socio-økonomiske hensyn							
15. Godtaget af stakeholders							
Tiltag : Økosystem baseret forvaltning							
16. Inkluderet i national fiskerilovgivning							
17. Inkluderet i nationale strategier							
18. Inkluderet i den videnskabelige rådgivning							
19. Inkluderet i socio-økonomiske hensyn							
20. Godtaget af stakeholders							
Tiltag : Orientering om internationale processer							
21. Fiskeriforvaltning							
22. Økosystems betragtninger							
23. Biodiversitet							
24. Økonomi							
25. Handel							
26. Etisk mærkning af fødevarer							
Tiltag : Forvaltningssamarbejde i Norden							

	1	2	3	4	5	6	7
Implementering av nøglebegreber i strategiprogram 2001-2004 under Nordisk Ministerråd	Ja	Nej	Uvedkomme	Ove rvejes	Info på Hjemme side	Stor effekt	Mulig Kommentar
27. Bilateralt (Kyststatsaftaler)							
28. Multilateralt (Kyststatsaftaler)							
29. Regionale Kommissioner NEAFC, NAFO, ICCAT, NASCO, NAMMCO							
30. FN organisationer FAO, IWC, CITES							
Tiltag : Sektorsamarbejde i Norden							
31. Fiskeri og miljøsektoren							
32. Fiskeri og fødevarerektoren							
33. Fiskeri og økonomisektoren							
34. Fiskeri og socialektoren							

Tiltag : Resultatanvendelse Er publikationer eller forskningsresultater anvendt í nationalt regi							
35. Fiskeri							
36. Fiskerierne i Norden							
37. Faktablade og brochurer							
38. Nyhedsbreve Nordfiskeri							
39. NAF rapporter							
40. Tórshavn og Shetland Deklarationer							
41. Etisk mærkning af fødevarer							
42. Miljø strategi							
43. Seminar og konference rapporter							

DEL 2 – AKTIVITETSNIVEAU

Hvor tit har respondenterne deltaget i nordisk samarbejde i denne strategiperiode 2001-2004 i forskellige organer.

Samarbejdssøjle	Antal gange deltaget i	Antal gange deltaget i	Antal gange deltaget i	Antal gange deltaget i	Antal gange deltaget i
	AG Fisk	NEF	MRFISK	MIFI	ANDET
Samarbejde Nordisk					
	BAFICO	NORDATLANTISKE	KONFERENCER	ANDET	
Samarbejde Nærområder					
Samarbejde EU/EØS					

DEL 3 – PERSONLIG VURDERING AF NYTTEN AF DET NORDISKE SAMARBEJDE

Respondentens personlig kommentar til de enkelte søjler

Samarbejdssøjler	Personlig kommentar
1. Samarbejde Nordisk	
2. Samarbejde Nærområder	
3. Samarbejde EU/EØS	
4. Sektorsamarbejde	